

The background is a dark grey gradient with numerous glowing yellow circles of varying sizes and opacities. Some circles contain a white plus sign. The overall effect is a dynamic, multi-layered pattern of light points and rings.

STRATEGIER FÖR
DET FLERKÄRNIGA
SKÅNE

Projektansvarig: Therese Andersson, Avdelningen för samhällsplanering, Region Skåne.

Text: Therese Andersson, Moa Åhnberg, Inger Sellers, Johanna Hellsten, Veronika Sörvik, Tine Utzon-Frank, Avdelningen för samhällsplanering, Region Skåne

Layout: Dockside Reklambyrå AB

Illustrationer: Dockside Reklambyrå AB (om inget annat anges)

Tryck: Exakta Printining

Upplaga: 2000 ex

Utgiven av: Region Skåne, Avdelningen för samhällsplanering, 2013

POLITISK STYRGRUPP

Region Skåne (Regionala tillväxtnämnden) Pontus Lindberg, Christine Axelsson, Ewa Bertz

MalmöLundregionen Katrin Stjernfeldt Jammeh, Anna Palm, Cecilia Lind, Mats Helmfrid

Skåne Nordväst Mikael Skoog, Åsa Herbst

Skåne NO Pierre Månsson, Heléne Fritzon

SÖSK Kent Mårtensson, Kristina Bendz samt ersättare Magnus Björkman, Torgny Larsson och Christer Hovbrand

Kommunförbundet Skåne Stefan Lundgren, Maria Winberg Nordström, Cecilia Lind

Beslutad av Strukturbild för Skånes politiska styrgrupp 5 september 2013

Beslutad av Regionala tillväxtnämnden 27 September 2013

Beslutad av Regionstyrelsen 10 Oktober 2013

Beslutad av Kommunförbundet Skåne 16 December 2013

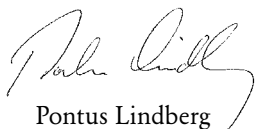

FÖRORD

Idén med Strukturbild för Skåne föddes för nästan tio år sedan utifrån en önskan om en utvecklad dialog kring samhällsplanering på regional nivå. Insikten om att den fysiska planeringen har en stor betydelse för regionens utveckling har stärkts sedan dess. En hållbar tillväxt i Skåne är beroende av de miljöer som människor bor och verkar i och tillgängligheten till dessa. Förmågan att attrahera, behålla och utveckla kompetenser, företag och kapital är avgörande för att Skåne ska stärkas långsiktigt.

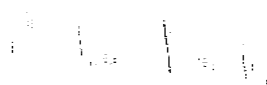
Att skapa hållbara fysiska strukturer på regional nivå genom att samplanera bebyggelsestruktur med infrastruktur och grönstruktur, och skapa attraktiva livsmiljöer, är viktigt för att stärka Skånes attraktivitet och konkurrenskraft. Det handlar om att resonera kring olika utvecklingsmöjligheter, vara medveten om vilka val som görs och vilka konsekvenser de får vad gäller tillväxt, livskvalitet, markhushållning, klimatpåverkan, tillgänglighet mm. De strukturer som vi planerar för idag kommer att påverka vår samhällsutveckling under lång tid framöver. Vi måste bli bättre på att prioritera och planera smart.

Pontus Lindberg
Ordförande
Regionala tillväxtnämnden
Region Skåne

Med *Det flerkärniga Skåne* vill vi lyfta Skånes möjligheter. Målbilden har den regionala skalan i fokus och tar sin utgångspunkt i de förutsättningar som de fysiska strukturerna kan skapa för en hållbar utveckling ur såväl ekonomisk som ekologisk och social aspekt. I *Det flerkärniga Skåne* fungerar Skåne som en gemensam funktionell arbetsmarknadsregion utan märkbara administrativa gränser. Det går att röra sig mellan tätorterna i Skåne på motsvarande sätt som det går att röra sig mellan stadsdelar inom en storstadsmetropol. Idén bygger på ett samverkande Skåne, aktörer och nivåer emellan, som möjliggör att Skåne fungerar som en enhet. Ett utvecklat regionalt, mellankommunalt och kommunalt samspel är oerhört viktigt för att stärka Skånes konkurrenskraft. De regionala frågorna behöver lyftas och få tyngd på den lokala nivån så att de enskilda kommunerna kan ta del av utvecklingen men också bidra till den utifrån sina förutsättningar.

Det flerkärniga Skåne bygger på fem strategiområden som syftar till att uppnå ett hållbart Skåne med den fysiska planeringen som verktyg. För att strategierna ska få effekt är det nödvändigt att de är gemensamma. Intentionen är att strategierna med

Ewa Bertz
1:e vice ordförande
Regionala tillväxtnämnden
Region Skåne

dess strukturbild ska användas både i det kommunala planeringsarbetet och i det regionala utvecklingsarbetet, för att föra in ett regionalt perspektiv i planeringen och bidra till att skapa hållbara fysiska strukturer i Skåne.

Inom Strukturbild för Skåne har vi i nästan tio år testat och utmanat oss själva kring den fysiska planeringens regionala dimension. Denna kreativa samverkansprocess har lett fram till att vi nu för första gången har ett resultat i form av gemensamma strategier. Det har varit en resa som på flera sätt har uppmärksammats som ett föredöme nationellt och av andra regioner. Vilken genomslagskraft strategierna, ställningstagandena och bilderna om *Det flerkärniga Skåne* kommer att få är upp till oss alla som arbetar med Skånes och de skånska kommunernas utveckling. Målet är att vi tillsammans ger de gemensamma strategierna legitimitet, då stärks såväl de enskilda kommunernas utveckling som Skåne som helhet. Vi ser fram emot ett fortsatt arbete inom Strukturbild för Skåne för att tillsammans utveckla Skåne och den skånska flerkärnigheten.

För Strukturbild för Skånes politiska styrgrupp

Christine Axelsson
2:e vice ordförande
Regionala tillväxtnämnden
Region Skåne

FYSISK PLANERING

ETT VIKTIGT VERKTYG

Ett flertal av de utmaningar som Skåne står inför behöver mötas med den fysiska planeringen som verktyg. De fysiska strukturerna utgör på många sätt grunden för samhällsutvecklingen genom att de skapar förutsättningar för allt ifrån företagande och tillväxt till boende och integration, pendling och transporter, rekreation och klimatpåverkan. De fysiska strukturerna är inte något som finns och fungerar av sig självt. Det är med en aktiv, medveten och långsiktig planering av dessa som den fysiska planeringen fungerar som ett verktyg i arbetet för en hållbar samhällsutveckling.

Hur vi planerar lokalisering av bebyggelse för bostäder, verksamheter och service, liksom infrastrukturbyggnad, har en stor betydelse för vilken tillväxt, livskvalitet och klimatpåverkan som skapas. På samma sätt är näringslivsutveckling och arbetet med att verka för ökad attraktionskraft lokalt och regionalt nära sammanbundet med de förhållanden som de fysiska strukturerna skapar. Den fysiska planeringen kan bidra till önskad utveckling inom många olika samhällsområden.

Den fysiska planeringen är sektorsövergripande och tar ett viktigt helhetsperspektiv på samhällsut-

vecklingen. Det medför inte minst att den fysiska planeringen ställs inför och hanterar många målkonflikter. Det kan handla om viljan att både växa ekonomiskt och befolkningsmässigt, men samtidigt belasta miljön mindre. Det kan handla om att ta hänsyn till hur människor vill bo och samtidigt effektivisera den offentliga servicen och minska resandet med bil. Det kan också handla om att ge näringslivet optimala förutsättningar för tillväxt och utveckling samtidigt som naturvärden säkras.

Den fysiska planeringen är ett verktyg för att resonera kring olika utvecklingsmöjligheter, vara medveten om vilka val som görs och vilka konsekvenser de får vad gäller t.ex. tillväxt, livskvalitet, markhushållning, klimatpåverkan och tillgänglighet. Hur vi planerar spelar roll!

Det är kommunerna som ansvarar för den fysiska planeringen genom det kommunala planmonopolet. Beslut om den fysiska miljön tas dock på olika nivåer i samhället. De fysiska strukturerna sträcker sig också över de administrativa kommungränserna. Sammantaget medför det att ett regionalt perspektiv och en samverkan aktörer och nivåer emellan är centralt i den fysiska planeringen.

STRUKTURBILD FÖR SKÅNE

Strukturbild för Skåne är ett initiativ för fysisk planering med den regionala skalan i fokus och är en del av det regionala utvecklingsarbetet i Skåne. Arbetet, som genomförs av Region Skåne och Skånes 33 kommuner tillsammans, startade som ett projekt år 2005. Strukturbild för Skåne blev en del av Region Skånes ordinarie verksamhet år 2011 med Avdelningen för samhällsplanering som ansvarig för arbetet. Syftet är att koppla samman det regionala utvecklingsarbetet med kommunernas översiktsplanering. Strukturbild för Skåne är en arena för dialog kring utmaningen om ett utvecklat regionalt perspektiv på den fysiska planeringen. Målsättningen är att i samverkan planera för och utveckla energieffektiva och hållbara fysiska strukturer. Genom en aktiv dialog har det inom Strukturbild för Skåne tagits fram ett gemensamt kunskapsunderlag kring regionens fysiska strukturer som sträcker sig över kommungränserna. Under 2010 påbörjades arbetet med Strukturbild för Skånes andra fas – Strukturbild 2.0 med målet att Region Skåne tillsammans med Skånes kommuner ska utarbeta gemensamma strategier för Skåne med koppling till den fysiska planeringen.

Inom ramen för Strukturbild för Skåne har ett flertal rapporter och TemaPM tagits fram:

Att bo och arbeta i Skåne
2006

Näringsliv, handel och
service i Skåne 2008

Markanvändning i Skåne
2009

Image och attraktionskraft i
Skåne 2010

Skåne Växer TemaPM:
Kommundialog 2010

Öresundsregionen i
ögonhöjd TemaPM:
Attraktiva stadsmiljöer
2010 samarbete med
IBU-Öresund

Skånes kreativa kapaci-
tet TemaPM: Kreativitet
och tolerans 2010

Vilka fysiska strukturer
genererar mest tillväxt?
Utvärdering och
konsekvensbeskrivning
av fyra scenarier för
Skåne år 2030
TemaPM 2012

Hur stärker vi Skånes
regionala kärnor
och tillväxtmotorer?
TemaPM 2012

Grönstruktur i Skåne
- Strategier för en ut-
vecklad grön struktur
TemaPM 2012

Flerkärnighet i
Skåne 2011

Bytespunkten som
mötesplats i Skåne
TemaPM: Attraktiva
bytespunkter 2011

Framtidens näringsliv
TemaPM: Näringslivs-
dialog 2011

Tidningen Strukturbild
2.0, scenarier och vägval
2011

Strukturbild för
Skåne - utmaningar
för framtiden 2010

Effekter på bostadsbyg-
gandet i Skåne till följd av
ESS och MAX IV - Hinder och
möjligheter för ökat bostads-
byggande i Skåne TemaPM
2012 samarbete med ESS
MAX IV i regionen - TITA

Livskraftiga orter som
effekt av ESS och MAX IV
TemaPM 2012 samarbete
med ESS MAX IV i regio-
nen - TITA

Transportinfrastrukturen
med ESS och MAX IV
TemaPM 2012 samarbete
med ESS MAX IV i regionen
- TITA

Attraktivitet och tolerans
TemaPM 2012 samarbete
med ESS MAX IV i regionen
- TITA

Tätare Skåne
TemaPM 2013

Summerat
En sammanfattning av
rapporter och TemaPM
2013

MANIFEST FÖR ETT SAMVERKANDE SKÅNE

Målbilden om *Det flerkärniga Skåne* grundar sig i de möjligheter och utmaningar som finns i Skåne idag, med den regionala skalan i fokus och utgångspunkt i de förutsättningar som de fysiska strukturerna kan skapa. Målbilden är formulerad utifrån den kunskapsbas som har tagits fram inom det gemensamma arbetet med Strukturbild för Skåne och baseras på den omfattande och kontinuerliga dialog som har förts med och mellan Skånes kommuner. Såväl statistiska underlag och rumsliga analyser som kommunala översiktsplaner och mellankommunala arbeten har tillsammans med den aktiva dialogprocessen format en gemensam bild av Skåne idag och i framtiden. Målbilden är ett samverkande Skåne,

aktörer och nivåer emellan, som möjliggör att Skåne fungerar som en enhet med hållbara fysiska strukturer för såväl ekonomisk som ekologisk och social hållbarhet.

MÅLBILD 2030: DET FLERKÄRNIGA SKÅNE

Skåne är år 2030 en attraktiv region med flera starka tillväxtmotorer och en mångfald av livsmiljöer. Skåne har utvecklats utifrån och dragit nytta av de styrkor som den flerkärniga ortstrukturen innebär där olika orter kompletterar varandra och där hela Skåne lever. Vi befinner oss då i *Det flerkärniga Skåne*, en livskraftig region med hållbara fysiska strukturer som sätter människan i centrum. Målbilden har den regionala skalan i fokus och tar sin

utgångspunkt i de förutsättningar som de fysiska strukturerna kan skapa för en hållbar utveckling ur såväl ekonomisk som ekologisk och social aspekt. Det handlar bl.a. om att det finns förutsättningar för att bo och jobba i hela regionen, att resandet sker med hållbara transportslag och att tillgången till rekreativsmöjligheter är god och jämlik.

I *Det flerkärniga Skåne* fungerar Skåne som en gemensam funktionell arbetsmarknadsregion utan märkbara administrativa gränser. Det går att röra sig mellan tätorterna på motsvarande sätt som det går att röra sig mellan stadsdelar inom en storstadsmetropol. Skåne har en struktur bestående av många självständiga orter, geografiskt utspridda, och en variation av orter och miljöer som innebär en attraktiv mångfald av valmöjligheter. Där inkluderas också närhet och kontakt till andra regioner och städer som Köpenhamn, Halmstad, Växjö, Kalmar och Karlskrona. Skåne upplevs av både medborgare

och besökare som en sammanhängande storstadsregion både faktiskt och mentalt. Ett exempel är att effekterna av etableringen av ESS-anläggningen i Lund har nått stora delar av regionen. Ett annat är att Skåne har utvecklats som en attraktiv, funktionell och hållbar gods- och logistikregion som gett mervärde till regionen. Mycket grundar sig i en väl utbyggd och fungerande infrastruktur.

Tillgängligheten i Skåne är mycket god och väl utvecklad med bäring på kollektivtrafik, inte minst mellan de regionala kärnorna. Alla orter har god koppling åtminstone till någon av de större orterna och det är enkelt och självklart att gå och cykla i alla orter, till hållplatser och andra viktiga målpunkter i och utanför respektive ort.

I ett framtida Skåne är det självklart att börja en ledig dag med en förmiddagsfika på ett café i staden för att sedan en tågresor bort ta en promenad i tyst

natur och därefter avsluta dagen med en konsert i storstadens puls. Det finns ett utvecklat samspel mellan stad och land där de växelverkar och är beroende av varandra. Landsbygden är en resurs för staden, här finns livsmedelsproduktion och rekreativsmöjligheter. Staden är en resurs för landsbygden med sysselsättningstillfällen, handel och annan ekonomisk och kulturell aktivitet. I den stora staden ligger kvaliteten i den täta urbana strukturen medan småskalighet och villabebyggelse är de mindre samhällenas styrka. Alla orter, oavsett geografi och storlek, är planerade med människan i centrum och socialt hållbara.

I *Det flerkärniga Skåne* är även grönstrukturens flerkärnighet karaktäristisk. Likt parker i en storstadsmetropol skapar grönstrukturen och åkerlandskapet

mellan Skånes orter viktiga lungor, precis som den blå strukturen med kust, sjöar och vattendrag. Landskapet är en central identitetsbärare för Skåne och en stark attraktionskraft för såväl invånare som företag och besökare. Grönstrukturen är tillgänglig och hänger samman i en väl fungerande regional struktur, har god kvalitet för biologisk mångfald och friluftsliv samt bidrar till god miljö och minskad klimatpåverkan.

Det flerkärniga Skåne är målbilden om en region där de fysiska strukturerna skapar förutsättningar för såväl ekonomisk och ekologisk som social hållbarhet.

Illustration: White Arkitekter

SAMVERKAN! URBAN

GENOM ATT STÄRKA MOTORERNA OCH KÄRNORNA GYNNAS HELA SKÅNE

ATTRAKTIVITET **FLERKÄRNIGHET**

ROBUST

UTVECKLA ETT TRANSPORTSYSTEM FÖR ALLA

KOMPLETTERA

REGIONINTEGRERING

HÅLLBARHET!

KOLLEKTIVTRAFIK

IDENTITET!

KREATIVITET!

LANDSBYGD

ÖKAD INTEGRATION I ÖRESUNDSREGIONEN

HELA SKÅNE

SKÅNE ÄR ATTRAKTIVT ATT BO OCH ARBETA I

TILLGÄNGLIGHET

TILLVÄXT!

HELA SKÅNE MÅSTE UTNYTTJA FLERKÄRNIGHETEN

SKÅNES GRÖNSTRUKTUR

ÄR FLERKÄRNIG

SKÅNE IDAG – EN STORSTADSREGION MED EN FLERKÄRNIG ORTSTRUKTUR

Skåne är med sina ca 1,3 miljoner invånare en av Sveriges tre storstadsregioner och är ur ett svenskt perspektiv tätbefolkat. Skåne är samtidigt en del av Öresundsregionen, Nordens mest tätbefolkade storstadsområde med ca 3,7 miljoner invånare, och är tillsammans med Köpenhamn en europeisk storstadsregion. Med sitt geografiska läge är Skåne också en transitregion med stor betydelse för godsflöden till och från Norden, vilket inte minst har stor betydelse för kraven på infrastruktur i Skåne.

Skåne som storstadsregion domineras inte som klassiska storstadsregioner av en större stad med förorter och omland, utan har en ortstruktur med många självständiga orter. Det är tillsammans som dessa orter skapar regionens stora kritiska massa, en miljonbefolkning. Skåne har därmed en hög tätortstäthet, d.v.s. en flerkärnig ortstruktur.

Av de ca 250 tätorter som finns i Skåne har sju identifierats som regionala kärnor: Malmö, Lund, Helsingborg, Landskrona, Ystad, Hässleholm och Kristianstad. De sju orterna är geografiskt utspridda i Skåne. Det geografiska sammanhanget tillsammans med orternas storlek har påverkat urvalet. För Skåne som gods- och logistikregion är även regionens godsnoder centrala att lyfta i urvalet av regionala kärnor, och utifrån detta kompletterande perspektiv blir även Trelleborg en regional kärna. Av dessa åtta tätorter har tre identifierats som tillväxtmotorer utifrån att de har en större befolknings- och sysselsättningstillväxt än Skåne i genomsnitt, vilket ger tillväxtkraft till hela regionen. Dessa är Malmö, Lund och Helsingborg, städer som har stor betydelse för Skånes utveckling. De har genom sin karaktär av storstad en unik

attraktivitet. Hit förläggs forskning och utveckling, universitet och kunskapsintensiv tjänstesektor samt större kulturinstitutioner och ett stort urval av handel. I tillväxtmotorerna finns en stor del av regionens sysselsättningstillfällen och en hög specialisering driver näringslivet.

Den tydliga flerkärniga ortstrukturen är en av Skånes styrkor. Den innebär att det är nära till allt; små orter och stora städer, bysamhällen, landsbygd och natur, var man än bor eller vistas är det nära till det andra. Denna mångfald kan locka såväl invånare som företag och besökare, och därmed bidra till regionens utveckling och tillväxt. De korta avstånden möjliggör en god tillgänglighet där orterna kan komplettera varandra. Flerkärnigheten medför också att det sammantaget finns en kritisk massa som ger ett näringsliv av storstadskvalitet och ett stort utbud av t.ex. kultur och handel, samtidigt som den ger förutsättningarna att minska storstadsproblem som trängsel och dålig luftkvalitet.

Skåne har en förhållandevis god tillgänglighet mellan sina orter, dock gäller det framför allt med bil även om det finns en relativt väl utbyggd och fungerande kollektivtrafik. Trots ett ökat resande med kollektivtrafik sker idag endast 15 % av alla personresor med kollektivtrafik, vilket är betydligt mindre än i andra storstadsregioner och den stora andelen resor med bil är inte hållbart ur en klimataspekt. De senaste 10 åren visar på en generellt ökad rörlighet mellan orter i olika delar av Skåne, en ökad mellankommunal pendling. Rörelsen är dock i vissa relationer mycket svag och Skåne är t.ex. idag uppdelat i tre lokala arbetsmarknadsregioner.

Skåne är en region som växer, vad gäller såväl befolkning som sysselsättningstillfällen, och tillväxten sker i stort sett i hela Skåne. Befolkningstillväxten har dock varit kraftigare än sysselsättningstillväxten, vilket har resulterat i att Skåne jämfört med övriga Sverige både har en låg sysselsättningsgrad och svag skattekraft. Problematiken i de sociala strukturerna resulterar bl.a. i låg utbildningsnivå och bostadssegregation. En förutsättning för att Skåne ska bli en sammanhållen arbetsmarknadsregion och möta dessa utmaningar är bl.a. god tillgänglighet med kollektivtrafik, vilket i sin tur ställer krav på markanvändningen då det inte är möjligt att kollektivtrafikförsörja en alltför utspridd bebyggelse. En sammanhållen bebyggelse innebär dessutom att Skåne tar ansvar för att hushålla med den värdefulla marken, Skåne har både stora arealer av Europas bästa åkermark och värdefull natur. Att bygga längs redan etablerade stråk och att förtäta är även viktigt ur klimatsynpunkt.

Precis som att Skåne består av en mängd sammanlänkade tätorter har Skåne en flerkärnig grön- och blåstruktur som binds samman av stråk. Stora delar av Skåne har en mycket begränsad tillgång till grönstruktur och allemansrättslig mark, då stora arealer består av jordbruksmark, medan andra delar har god tillgång till skog och natur. En fungerande grönstruktur är värdefull ur såväl ekonomisk som ekologisk och social aspekt. Den utgör en plats för rekreation och bistår samhället med viktiga ekosystemtjänster. Landskapet, med grönstruktur, åkermark, sjöar, vattendrag och kust, är också en stor del av Skånes identitet och attraktionskraft.

STRATEGIOMRÅDEN FÖR DET FLERKÄRNIGA SKÅNE

Målbilden om *Det flerkärniga Skåne* konkretiseras genom fem strategiområden som syftar till att skapa en levande, hållbar och attraktiv region med en global konkurrenskraft och som erbjuder hög livskvalitet för såväl invånare som företagare och besökare.

Både målbilden och strategiområdena är formulerade utifrån den kunskapsbas som har tagits fram inom det gemensamma arbetet med Strukturbild för Skåne och baseras på den omfattande och kontinuerliga dialog som har förts med och mellan Skånes kommuner. Såväl statistiska underlag och rumsliga analyser som kommunala översiktsplaner och mellankommunala arbeten har tillsammans med den aktiva dialogprocessen resulterat i att formulera gemensamma

strategier att vara överens om och ställningstaganden att ta gemensamt ansvar för. Strategiområdenas övergripande principer är illustrerade i en generell strukturbild.

Intentionen är att strategierna ska användas i det regionala utvecklingsarbetet och konkretiseras och utvecklas såväl i delregionala som kommunala planeringsarbeten. Samverkan och ett aktivt, gemensamt ansvar för den regionala strukturbilden och formulerade strategier är avgörande för att utveckla hållbara fysiska strukturer och *Det flerkärniga Skåne*.

SATSA PÅ SKÅNES TILLVÄXTMOTORER OCH REGIONALA KÄRNOR OCH UTVECKLA DEN FLERKÄRNIGA ORTSTRUKTUREN

För att Skåne ska fortsätta ha en finmaskig flerkärnig struktur är utvecklingen av Skånes tillväxtmotorer och regionala kärnor av central betydelse. Fåkärnighet ger förutsättningar för en flerkärnighet, och flerkärnigheten är en styrka som är viktig att stärka.

STÄRKA TILLGÄNGLIGHETEN OCH BINDA SAMMAN SKÅNE

En god tillgänglighet är grundläggande för att flerkärnigheten och den regionala utvecklingen ska stärkas. För en hållbar utveckling är det viktigt att resandet sker så miljövänligt som möjligt. Fokus ligger på att utveckla de regionala kollektivtrafikmöjligheterna samt lokala gång- och cykelvägnät.

VÄXA EFFEKTIVT MED EN BALANSERAD OCH HÅLLBAR MARKANVÄNDNING

Skånes tillväxt innebär ett ökat tryck på användningen av marken, som är en värdefull resurs att hushålla med. Samtidigt är en hållbar tillväxt en förutsättning för en långsiktigt stark utveckling. En effektiv markanvändning med sammanhållen bebyggelse och en helhetssyn avseende trafik-, bebyggelse- och grönstruktur är nödvändig.

SKAPA SOCIALT HÅLLBARA, ATTRAKTIVA ORTER OCH MILJÖER SOM ERBJUDER HÖG LIVSKVALITET

Den fysiska planeringen skapar förutsättningar för en socialt hållbar utveckling med attraktiva miljöer som utgår från människans behov. En avgörande faktor för Skånes utveckling är att med människan i centrum utveckla det unika på varje ort och plats och främja hälsa, integration, jämlikhet, trygghet och tolerans.

STÄRKA SKÅNES RELATION INOM ÖRESUNDSREGIONEN, SÖDRA SVERIGE OCH SÖDRA ÖSTERSJÖN

Skånes utveckling är i hög grad beroende av relationerna med omgivningen. För att kunna konkurrera nationellt och internationellt är det viktigt att se möjligheten och dra nytta av det geografiska läget och omlandets kritiska massa.

SAMVERKA FÖR ETT GENOMFÖRANDE AV STRATEGIERNA

De fem strategiområdena syftar alla till att uppnå målbilden om *Det flerkärniga Skåne*, ett hållbart Skåne med grund i den fysiska planeringen. För att strategierna ska få genomslag är det nödvändigt att de är gemensamma.

Den fysiska planeringen är kommunernas ansvar genom det kommunala planmonopolet, men flera aktörer och nivåer har ansvar för och fattar beslut om fysiska strukturer och en samverkan mellan dessa är viktig. På nationell nivå utformas lagar och regler, på regional nivå fördelas medel för till exempel infrastruktursatsningar, kollektivtrafik, vårdinrättningar och kultur, samtidigt som kommunerna har det största inflytandet avseende investeringar i och utformningen av den fysiska miljön. Ingen aktör ansvarar för allt, de olika processerna går in i varandra och behöver samordnas för att möjliggöra en hållbar utveckling.

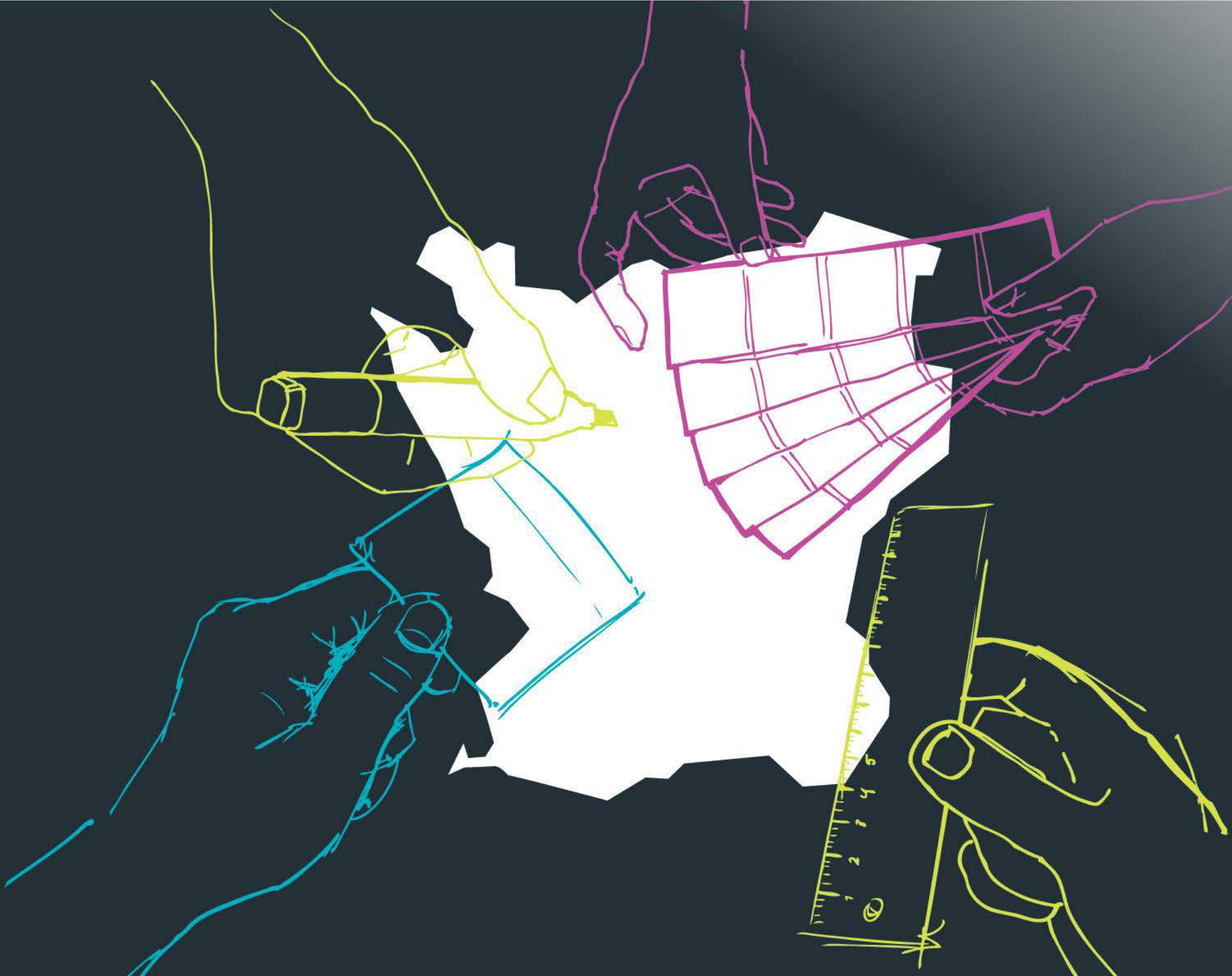
Ett regionalt perspektiv och en mellankommunal samverkan kring fysisk planering är centralt. De fysiska strukturerna sträcker sig över de administrativa gränserna och den fysiska planeringen i varje kommun påverkar och påverkas av andra kommuner. Kommunernas utvecklingskraft för såväl

fysisk planering som näringslivsutveckling och övrig kommunal utveckling har ett tydligt samband med möjligheterna till en hållbar regional utveckling och tillväxt. Ett fungerande regionalt, mellankommunalt och kommunalt samspel över verksamhetsgränser är en förutsättning för att möjliggöra beredskap för utvecklingsinitiativ. Kommunernas handlingskraft stärks genom en regional samverkan samtidigt som det gör att det arbete som bedrivs på olika håll får största möjliga effekt.

För en fungerande samverkan behöver vi tillsammans vara överens om principiella ställningstaganden och ta ett gemensamt ansvar för att planera i linje med dessa. Om principerna i strategiområdena används som utgångspunkt av alla aktörer och nivåer kommer planeringens olika processer att synkas och fungera tillsammans. De strukturbildande elementen och utvecklingen av de fysiska resurserna i regionen kan då stödja och stärka de gemensamma värdena. Därför är det viktigt att ta ett gemensamt ansvar för den skånska strukturbilden och göra den till en plattform för samverkan i arbetet med den fysiska planeringen. Då blir den ett verktyg för en starkt utveckling i Skåne.

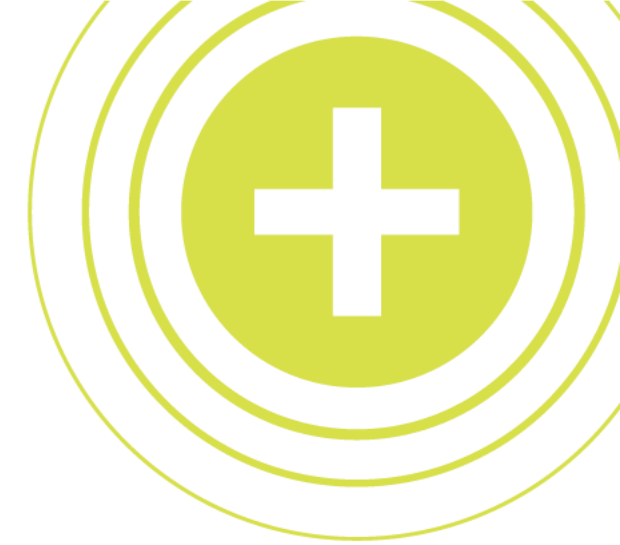
De gemensamma strategierna kan användas på olika sätt. Inom Region Skåne kommer de vara en del av den kommande regionala utvecklingsstrategin för Skåne. Därmed kommer strategierna även att gå hand i hand med andra planer och program som tas fram inom Region Skåne, till exempel den regionala infrastrukturplanen och trafikförsörjningsprogrammet. De gemensamma strategierna kommer även att vara en utgångspunkt när Region Skåne yttrar sig över kommunernas översiktsplaner. Inom de olika delregionala samarbetena som finns i Skåne kan strategierna konkretiseras. Så även i kommunernas översiktliga planering där de kan sättas i sitt lokala sammanhang. Skånes utveckling skapas lokalt, men stärks av en regional samverkan.

Vilken genomslagskraft de gemensamma strategierna kommer att få på kommunal och regional nivå är upp till alla som deltar i arbetet med Strukturbild för Skåne. Målet är att kommunerna tillsammans med Region Skåne ger de gemensamma strategierna legitimitet för att stärka såväl enskilda kommuners utveckling som Skåne som helhet. Det är en gemensam utmaning att planera långsiktigt, konsekvent och hållbart.

SATSA PÅ **SKÅNES**
TILLVÄXTMOTORER
OCH REGIONALA
KÄRNOR OCH
UTVECKLA DEN
FLERKÄRNIGA
ORTSTRUKTUREN

Skåne är en storstadsregion med en flerkärnig ortstruktur, vilket innebär stora möjligheter till en hållbar utveckling om de tas till vara. För att Skåne ska fortsätta vara flerkärnigt, med både små och stora attraktiva orter, är en viktig ingång att satsa på Skånes regionala kärnor och tillväxtmotorer för att få kraft till utveckling i hela regionen. Målet är att alla orter i Skåne ska utvecklas i en finmaskig flerkärnig ortstruktur. Då krävs det att vi bygger vidare på den ortstruktur som finns med en sammanhållen bebyggelse.

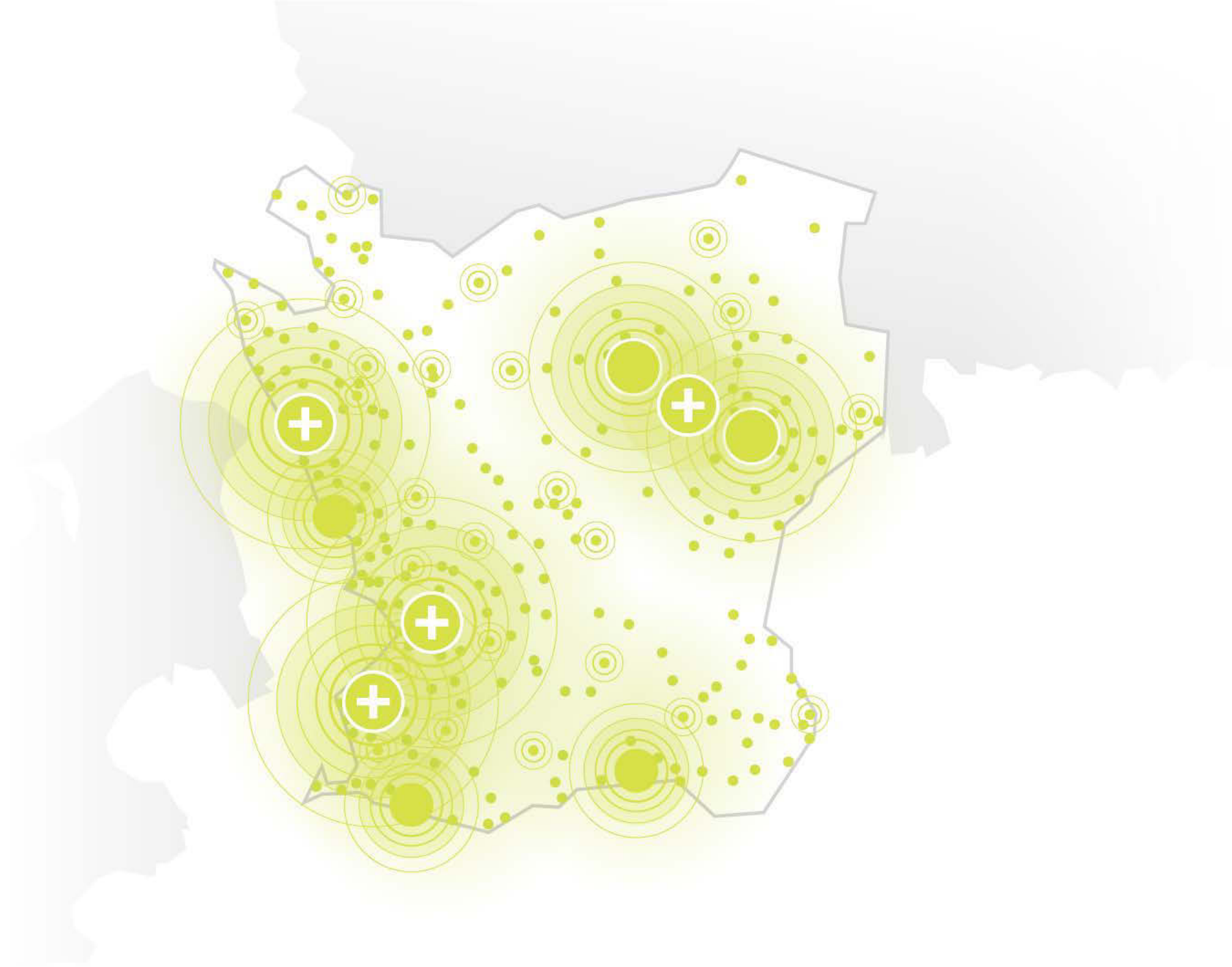
Skåne är med sina 1,3 miljoner invånare en av Sveriges tre storstadsregioner och är i ett svenskt perspektiv tätbefolkat. Detta är en styrka och möjlighet till utveckling eftersom stora och täta regioner växer mer och snabbare än små och glesa. I detta sammanhang kan betydelsen av Skånes närhet till Köpenhamn inte nog betonas. Tillsammans med Köpenhamn är Skåne inte bara en storstadsregion i ett svenskt perspektiv utan även i ett internationellt sammanhang.

Skåne är uppbyggt av flera stora orter som tillsammans drar utvecklingen där Malmö är regionens största stad med en hög urbanitet, stort kulturutbud och drivande ekonomi. I arbetet med att studera Skånes flerkärniga ortstruktur har regionala kärnor och tillväxtmotorer definierats och identifierats. En regional kärna har definierats som en ort med en central betydelse för sitt omland med kriterier om en relativt stor befolkning, branschbredd och ett positivt pendlingsnetto. I detta sammanhang har Malmö, Lund, Helsingborg, Landskrona, Ystad, Hässleholm och Kristianstad lyfts fram. Orternas geografiska läge har betydelse i urvalet, t.ex. får Ystad som relativt liten ort stor betydelse i sin del av

Skåne och blir därmed en regional kärna. För Skåne som gods- och logistikregion är även regionens godsnoder centrala att lyfta i urvalet av regionala kärnor. Utifrån detta kompletterande perspektiv blir även Trelleborg en regional kärna. Av dessa åtta tätorter har tre identifierats som tillväxtmotorer utifrån att de har en större befolknings- och sysselsättnings-tillväxt än Skåne i genomsnitt, vilket ger tillväxtkraft till hela regionen. Skånes tillväxtmotorer är då Malmö, Lund och Helsingborg. Tillväxtmotorerna har var för sig och tillsammans en mycket betydelsefull funktion för Skåne utveckling. De har genom sin karaktär av storstad en unik attraktivitet. Hit förläggs forskning och utveckling, universitet och kunskapsintensiv tjänstesektor samt större kulturinstitutioner och ett stort urval av handel. I tillväxtmotorerna finns en stor del av regionens sysselsättningstillfällen och en hög specialisering driver näringslivet. För att ge mer tillväxtkraft i nordöstra Skåne bör även Hässleholm och Kristianstad utvecklas till en gemensam tillväxtmotor. Den geografiska spridningen av dessa större städer skapar förutsättningar för ett balanserat Skåne där alla Skånes orter har möjlighet att leva och utvecklas.

Utöver de regionala kärnorna finns i Skåne en finmaskig flerkärnig ortstruktur med många självständiga orter, totalt ca 250 tätorter varav 33 är kommunhuvudorter. Det är denna tätortstäthet, och de korta avstånd det innebär mellan tätorterna, som är karaktäristiskt för en flerkärnig ortstruktur och för Skåne. Det är en struktur som innebär många fördelar och möjligheter. För att utveckla den finmaskiga flerkärnigheten är en viktig ingång att få kärnighet ger flerkärnighet.

För att utveckla en finmaskig flerkärnighet där alla Skånes orter har möjlighet att utvecklas behövs starka tillväxtmotorer som är konkurrenskraftiga nationellt och internationellt, samt fungerande regionala kärnor som driver utvecklingen i regionens olika geografiska delar. Alla orter i Skåne får i längden störst möjligheter att utvecklas vidare om Skåne har starka tillväxtmotorer. På lång sikt är det bäst om en finmaskig flerkärnig struktur växer med kraft från tillväxtmotorerna och de regionala kärnorna. Det är därför helt avgörande att tillväxtmotorerna får de förutsättningar som krävs för att de ska fortsätta kunna driva Skånes utveckling.

FÖR ATT SATSA PÅ SKÅNES TILLVÄXTMOTORER OCH REGIONALA KÄRNOR OCH UTVECKLA DEN FLERKÄRNIGA ORTSTRUKTUREN ÄR VI ÖVERENS OM ATT ►►

- det är avgörande att se på fysisk planering ur ett regionalt perspektiv och att aktivt samverka aktörer emellan
- det är viktigt att de regionala kärnorna, och särskilt de tre tillväxtmotorerna, driver utvecklingen och agerar regionalt
- alla orter behöver utvecklas utifrån sin karaktär och sitt geografiska sammanhang
- det finns ett ömsesidigt beroende mellan Skånes orter samt mellan de regionala kärnorna och orterna i deras omland
- det är viktigt att de skånska orterna fyller olika roller och kompletterar varandra
- utvecklingen framförallt sker inom den befintliga ortstrukturen

VI TAR DÄRFÖR ETT GEMENSAMT ANSVAR FÖR ATT ►►

►► se vår roll i den regionala helheten och arbeta tillsammans för att stärka Skåne

Skånes alla delar fyller viktiga funktioner för regionens utveckling och är ömsesidigt beroende av varandra. Det innebär att alla kommuner, orter och platser utvecklar sin roll och ser sig som en pusselbit i ett större regionalt perspektiv. Kommunerna kan t.ex. ta fram gemensamma strategiska planeringsdokument och arbeta med strategier såväl delregionalt som regionalt. Det är viktigt att i översiktsplanen tydliggöra sin kommuns roll i regionen. För Skånes utveckling är det betydelsefullt att gemensamt stödja att investeringar och etableringar hamnar i Skåne, även om de inte sker i den egna kommunen. Det är av central betydelse att aktivt delta i regionala och

delregionala samarbeten, där de regionala kärnorna och tillväxtmotorerna har ett stort ansvar att dra Skånes utveckling.

►► stärka tillväxtmotorerna Malmö, Lund och Helsingborg för att öka regionens konkurrenskraft

Tillväxtmotorerna har en viktig roll att driva utvecklingen och generera synergieffekter till hela Skåne, de drar med sig omlandets orter och kommuner i en positiv spiral. För att stärka Skånes konkurrenskraft såväl nationellt som internationellt behöver tillväxtmotorerna vidareutvecklas och stödjas på regional nivå, ett ansvar som ligger på hela Skåne. De tre tillväxtmotorerna behöver stärkas inom allt

från forskning och utveckling till infrastruktur och hållbarhet. Stärks Malmö, Lund och Helsingborg får hela Skåne möjlighet att utvecklas. Tillväxtmotorerna är också beroende av att övriga Skåne går bra. Utan en djup interaktion med orterna i omlandet får ekonomin i Malmö, Lund och Helsingborg svårt att växa. Det är därför av stor vikt att Malmö, Lund och Helsingborg aktivt deltar i det regionala utvecklingsarbetet med såväl det egna som det gemensamma perspektivet på utvecklingsfrågorna.

►► stärka Hässleholm och Kristianstad så att de tillsammans kan fungera som en tillväxtmotor
Hässleholm och Kristianstad är nordöstra Skånes två regionala kärnor och de spelar en betydelsefull

roll för sitt omland. De är dock inte var för sig tillräckligt starka för att fungera som tillväxtmotor, men det är av stor vikt för Skåne som helhet att det finns en tillväxtmotor i nordost som stötts på regional nivå. För att få kraft till denna utveckling krävs ett stärkt samarbete mellan Hässleholm och Kristianstad, samtidigt som de behöver kopplas till tillväxtmotorerna i väst och öka interaktionen med orterna i sitt omland. Skåne har inte långsiktigt råd med att nordöstra Skåne har en svag utveckling.

► stärka Ystad som regional kärna i samspel med sitt omland

I sydöstra Skåne är Ystad den ort som fungerar som en regional kärna med betydelse för sitt omland, men Ystad är ingen tillväxtmotor. Sydöstra Skåne är därmed till stor del beroende av interaktionen med Malmö och Lund och har behov av en effektiv kollektivtrafik. För att stärka Skånes flerkärniga ortstruktur, och därmed Skåne som helhet, är Ystads utveckling viktig. Ystad behöver bli en starkare regional kärna för sitt omland och i högre grad kunna dra utvecklingen i den delen av Skåne. För att detta ska ske måste omlandet ge Ystad denna roll samtidigt som Ystad behöver ta ledarskapet och bjuda in övriga kommuner.

► stärka Landskrona och Trelleborg som delar av tillväxtkorridoren i västra Skåne

Landskrona och Trelleborg är båda viktiga regionala kärnor utifrån sina geografiska lägen och funktioner. De möjliggör ett fungerande tillväxtstråk i västra Skåne där de binder samman tillväxtmotorerna Malmö, Lund och Helsingborg. Landskrona är en regional kärna med stor potential genom god tillgänglighet till Skånes tillväxtmotorer och har en central sammanbindande funktion av tillväxtstråket. För att stärka Skåne behöver detta läge nyttjas

bättre. Landskrona behöver öka sitt influensområde och förbättra relationerna med såväl övriga regionala kärnor som med orterna i sitt omland. Hela Skåne gynnas om Landskrona stärks, därför är det viktigt att se och nyttja Landskronas potential. Detsamma gäller Trelleborg som också är en viktig del av tillväxtstråket, inte minst utifrån sin funktion som godsnod och som en port till Skåne. För ett starkt tillväxtstråk är Trelleborgs roll central. Båda orterna behöver stärkas som regionala kärnor och ta ett tydligt regionalt ansvar.

► utveckla alla orter utifrån sina geografiska förutsättningar och funktioner

För att utveckla Skånes flerkärnighet behöver alla Skånes orter utvecklas. Skåne är den del i Sverige som har störst tätortstäthet med en finmaskig flerkärnig ortstruktur med allt ifrån urban storstad till småstad och lantligt bysamhälle. Det är en styrka att det är många orter i Skåne som har en hög grad av självförsörjning vad gäller arbetsplatser och service. Samtidigt innebär tätortstätheten i Skåne en stor möjlighet till interaktion där orterna kan utveckla olika roller och komplettera varandra. Det gemensamma arbetet behöver fokusera på att förstärka platsers och områdets olika profiler och specialiseringar så att de tillsammans kan utgöra en attraktiv mångfald och stärka Skåne som helhet. Genom att samverka och skapa en regional variation av stadsmiljöer, boendemiljöer, näringsliv, kultur, upplevelser och utbildning erbjuder Skåne en attraktiv livsmiljö och stärker sin flerkärniga struktur.

► öka samspelet mellan de regionala kärnorna och orterna i deras omland

För att ta tillvara på potentialen med Skånes flerkärnighet behöver samspelet mellan de regionala kärnorna och orterna i deras omland utvecklas. Det

är en styrka att Skånes tillväxtmotorer och regionala kärnor omges av självständiga orter istället för förorter i traditionell mening. För att Skåne ska utveckla sin attraktiva mångfald av orter med olika storlek och karaktär, som kompletterar varandra, behöver delregionala samband och relationer dem emellan stärkas. De orter som finns i kärnornas omland är viktiga byggstenar. Tillväxtmotorerna och de regionala kärnorna behöver ett bra samspel med orterna i omlandet för att utvecklas positivt. Det är också viktigt att olika regiondelar, inte minst de olika regionala kärnorna, samspelar med varandra.

► stärka den befintliga ortstrukturen i hela Skåne

För att Skåne ska utveckla sin flerkärniga ortstruktur, och inte en enkärnig eller en utspridd struktur, är det avgörande att bygga vidare på befintliga strukturer med tydlig sammanhållen bebyggelse i Skånes orter. Det gäller såväl de större städerna som mindre och mellanstora orter. Genom att göra det kan de styrkor och förutsättningar som den flerkärniga strukturen innebär tas till vara. Den flerkärniga strukturen har sammantaget en stor kritisk massa och kan erbjuda ett stort utbud, likt i en storstad, samtidigt som t.ex. storstadens trängsel- och luftkvalitetsproblem i större utsträckning kan undvikas. Det förutsätter dock att orterna är sammanlänkade med varandra och att tillgängligheten är god i regionen. En sammanhållen bebyggelse kring befintlig ortstruktur är då avgörande eftersom det inte är möjligt att försörja en utspridd bebyggelse med effektiv infrastruktur och kollektivtrafik. Skånes flerkärniga struktur är inte självklar och det krävs ett aktivt arbete med att stärka den för att dra nytta av dess möjligheter.

Starka tillväxtmotorer ger en internationell konkurrenskraft och regional utveckling. Foton från Doha och Malmö.

Att arbeta med centrumutveckling är ett sätt att stärka och tydliggöra en ords roll och karaktär. Ett aktuellt exempel är att utveckla vad den enskilda kommunen kan göra för att effekterna av de kommande forskningsanläggningarna ESS och MAX IV ska nå hela Skåne.

Livskraftiga orter

som en effekt av ESS och MAX IV

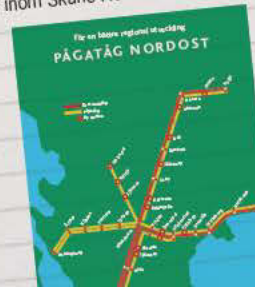

FOJAB arkitekter

SAMVERKA ÖVER KOMMUNGRÄNSERNA I ARBETET MED DEN FYSISKA PLANERINGEN

Genom att ta fram gemensamma strategiska planeringsdokument såväl delregionalt som regionalt ökar möjligheten att komplettera och stärka varandra. Det arbete som pågår inom Skåne Nordväst med att ta fram

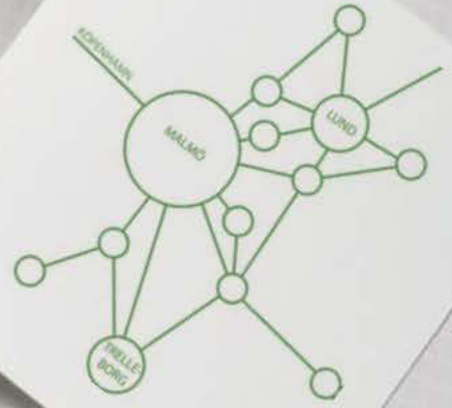
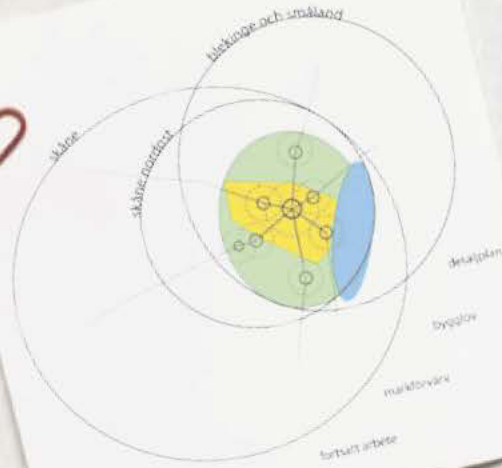
gemensamma kommunöverskridande planeringsunderlag och infrastruktuursatsningen Pågatåg Nordost är två exempel på detta.

Källa: Pågatåg Nordost

ANVÄND ÖVERSIKTSPLANEN
FÖR ATT TYDLIGGÖRA DEN
ENSKILDA KOMMUNENS
ROLL I ETT REGIONALT
PERSPEKTIV

Synliggör i översiktsplanen kommunens roll och förhållande till tillväxtmotorer, regionala kärnor och omland. Här ses exempel från Malmö stad, Landskrona stad och Kristianstad kommun.

ANVÄND ORTSANALYS SOM VERKTYG FÖR ATT HITTA ORTENS UNIKA KVALITETER

Ortsanalys är ett verktyg som kan användas för att få en samlad och ibland ny bild av en ords kvaliteter och brister. Den kan ge stöd i att hitta det unika hos en ort, förstärka dess roll samt utveckla den bild av orten som redan finns.

STÄRKA
TILLGÄNGLIGHETEN
OCH **BINDA**
SAMMAN SKÅNE

Tillgänglighet är ett begrepp som ofta används kopplat till en regions attraktivitet och tillväxt. Det handlar dels om att människor har tillgång till många olika funktioner inom rimlig restid, kostnad och bekvämlighet såsom arbetsplatser, bostäder, service och fritid med kultur, rekreation och grönstruktur. Det handlar också om att gods kan transporteras på ett effektivt och välfungerande sätt.

En starkt tillgänglighet berör i stor utsträckning transportinfrastruktur, men också lokaliserings- och bebyggelsestruktur och användning av informationsteknologi. Ökad tillgänglighet ger en möjlighet för individer, företag och myndigheter att minska eller överbygga geografiska avstånd för att få tillgång till de nyttor som efterfrågas. I Skåne är god tillgänglighet inte minst ett sätt att binda samma regionen och möjliggöra nyttan med den flerkärniga ortstrukturen. God tillgänglighet bidrar på flera sätt till att skapa tillväxt och regional utveckling.

För människan handlar god tillgänglighet i första hand inte om avstånd i meter, utan i minuter. Genom att stärka den regionala tillgängligheten och tidsförtäta Skåne skapas ett "rundare" Skåne, där regionen binds samman så att många människor får tillgång till mycket. Att bygga infrastruktur är kostsamt, men investeringarna är långsiktiga och har många positiva och nödvändiga samhällseffekter. Att inte göra dessa investeringar kan i längden visa sig bli ännu dyrare. I och med de höga kostnaderna ställs det krav på prioriteringar kring infrastrukturens utbyggnad och att flera aktörer kan gå samman

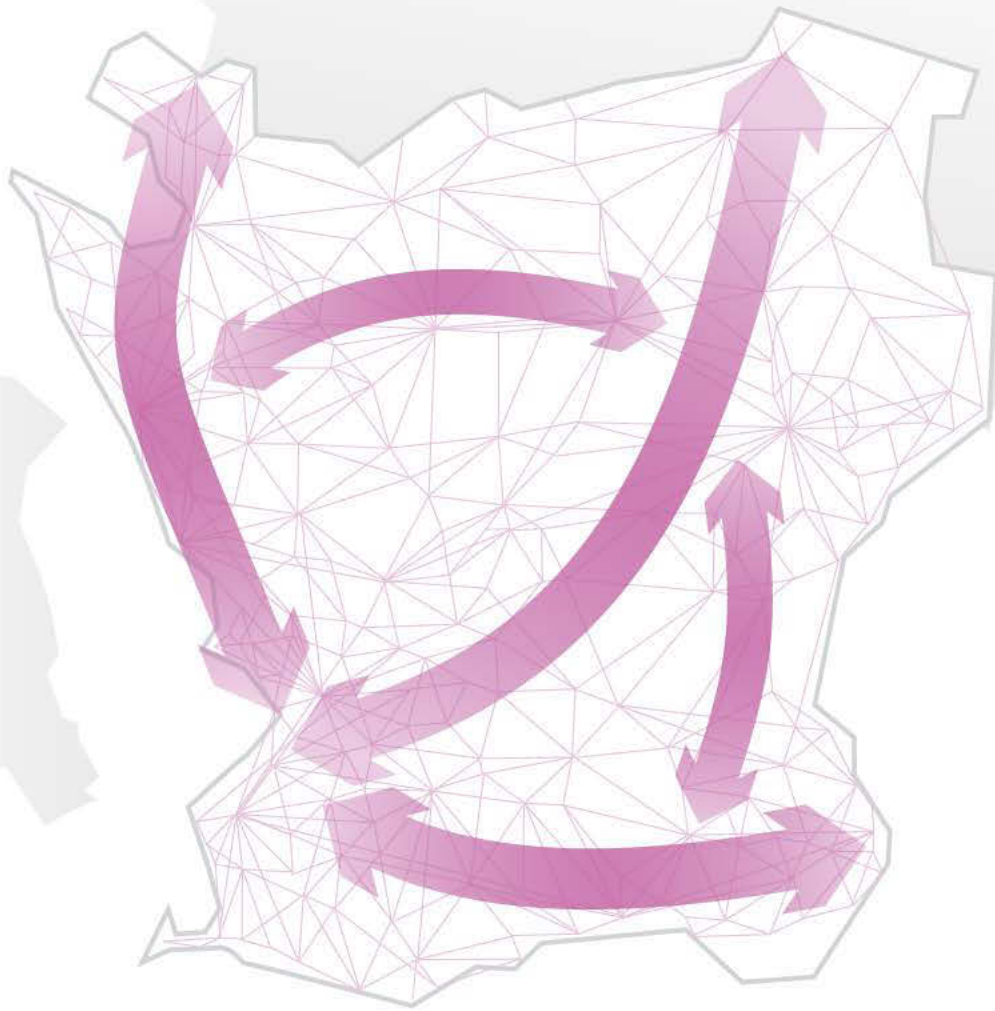
och enas kring dessa. Samtidigt är en central aspekt i Skåne att det finns behov av flera mindre investeringar snarare än en stor för att lösa regionens tillgänglighetsutmaningar.

För att stärka den regionala utvecklingen är både lokal och regional tillgänglighet av stor betydelse och det är viktigt att tänka på hela resan, från start till mål. Det behöver finnas fungerande kopplingar mellan målpunkter, såväl inom en ort som mellan orter samt ut i naturen. Att stärka den fysiska tillgängligheten och binda samman Skåne berör därmed allt från lokala gång- och cykelvägar till regionala järnvägar och vägar. Om tillväxt och regional utveckling ska vara långsiktigt hållbar är det nödvändigt att resandet sker på ett så hållbart sätt som möjligt och att bilberoendet minskar. Ett förbättrat transportsystem med fokus på hållbara transporter är givetvis avgörande för att förbättra tillgängligheten, men tillgänglighet kan även åstadkommas med användning av informationsteknologi eller genom en lokaliserings- och bebyggelsestruktur som gör det möjligt att nå olika målpunkter utan alltför långa och många förflyttningar.

Ökad tillgänglighet bidrar till att skapa ett stort utbud och många valmöjligheter för såväl individ som företag avseende boende, arbete, fritidssysselsättningar och upplevelser, vilket stärker Skånes attraktionskraft och tillväxt. En god tillgänglighet kan även ge en större kritisk massa som i sin tur kan ge förutsättningar för ett ökat utbud med ökade specialiseringar och komplementära fördelar.

I Skåne som gods- och logistikregion är även godsstråk och godsflöden en viktig aspekt att väga in i tillgänglighetsperspektivet. Det är väsentligt att identifiera platser av särskild regional betydelse för godshantering och hur dessa knyts samman med transportslagen. I regionen finns sex lägen av särskild strategisk betydelse för transportflöden av gods till, från och genom Skåne. Dessa är hamnarna i Helsingborg, Malmö, Trelleborg och Ystad samt två potentiella utvecklingslägen, Hässleholm och Bjuv/Åstorp. Effektiva godsnoder förutsätter en väl fungerande infrastruktur som förbinder områdena med väg- och järnvägsnätet. Idag utgörs järnvägens huvudstråk av Södra Stambanan tillsammans med godstråket genom Skåne och vägtrafikens huvudstråk är E6/E4.

FÖR ATT STÄRKA TILLGÄNGLIGHETEN OCH **BINDA SAMMAN SKÅNE** PÅ ETT HÅLLBART SÄTT ÄR VI ÖVERENS OM ATT ►►

►► arbeta för att stärka den regionala tillgängligheten, att tidsförtäta Skåne och bli en gemensam arbetsmarknadsregion

►► arbeta för att stärka den lokala tillgängligheten, att se hela resan

►► arbeta för att minska andelen resor med bil och öka andelen resor med kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik

►► arbeta för att utveckla effektiva och miljömässigt hållbara stråk för godstransporter

VI TAR DÄRFÖR ETT GEMENSAMT ANSVAR FÖR ATT ►►

►► **utveckla kopplingen mellan de regionala kärnorna**

För att de positiva effekterna av Skånes flerkärniga ortstruktur ska nyttjas optimalt är det av central betydelse att Skånes regionala kärnor - Malmö, Lund, Helsingborg, Landskrona, Hässleholm, Kristianstad, Ystad och Trelleborg - är väl sammankopplade genom en eller flera länkar. Även orterna längs dessa stråk får på detta vis förbindelse till de regionala kärnorna. Endast genom dessa kopplingar kan en tillräckligt stor kritisk massa finnas till varje regional kärna, vilket möjliggör önskvärda specialiseringar, utbyten och komplementära fördelar kärnorna emellan. Genom att vidareutveckla befintliga tåg- och bussförbindelser, till exempel genom superbussar och ökad kapacitet på befintliga spår, kan förbindel-

serna mellan Skånes regionala kärnor snabbas upp och tidsförtätas. Att tidsförtäta handlar dock inte bara om snabbare transporter, utan även om att öka turtätheten och skapa en robusthet i systemet som gör resan mer effektiv. En ökad tillgänglighet kan även uppnås genom att bättre koppla bebyggelse till den infrastruktur och kollektivtrafik som redan finns.

►► **utveckla kopplingen mellan de regionala kärnorna och orterna i deras omland**

För att hela Skåne ska växa och utvecklas behöver alla orter i Skåne kopplas till någon eller några regionala kärnor. På så sätt kan spridningseffekten av utvecklingen som sker i de större städerna komma övriga orter till del och den större kritiska massa

som omlandet kan erbjuda kommer de regionala kärnorna till del. God tillgänglighet mellan de regionala kärnorna och övriga orter innebär även att regionens breda utbud och valmöjligheter blir åtkomliga. De livsrum och kraftcentrum som gör Skåne unikt och attraktivt synliggörs och blir tillgängliga. Det är därför viktigt att behålla omlandets kopplingar med kollektivtrafik till och från de regionala kärnorna, samt att utveckla detta när det är möjligt, till exempel genom satsningar som Pågatåg Nordost.

►► **fördjupa och utvidga sambanden i och mellan de skånska arbetsmarknadsregionerna**

Skåne har idag en relativt god tillgänglighet inom regionen, men är ändå uppdelad i tre lokala arbets-

marknadsregioner: Malmö-Lund, Kristianstad-Hässleholm och Osby-Älmhult. För att öka samsätningen behövs en mer sammanhängande arbetsmarknad och bättre matchning. De skånska arbetsmarknadsregionerna behöver därför integreras i större utsträckning. Det regionala samspelet behöver stärkas ytterligare genom kopplingar mellan de lokala arbetsmarknadsregionerna, samtidigt som arbetsmarknaderna behöver utvidgas både i öst och i väst. Det krävs en utbyggd infrastruktur och kollektivtrafik samt en fokusering på de regionala stråken och den inomregionala tillgängligheten. Att öka människors rörlighet genom att förbättra pendlingsmöjligheterna skapar gynnsamma förutsättningar för individen att hitta jobb och för företagen att hitta rätt kompetens.

►► **kollektivtrafiken ska vara strukturbildande**

För att skapa en god och hållbar tillgänglighet är typen av transportslag avgörande. Skåne har idag en relativt god tillgänglighet som framför allt är baserad på biltransporter. För att åstadkomma en hållbar utveckling med en hållbar tillgänglighet i fokus behöver förhållandet mellan trafikslagen förändras, med minskat bilanvändande. Genom att förtäta och bygga i anslutning till redan befintlig kollektivtrafik kan tillgängligheten med kollektiva färdmedel stärkas och investeringarna i befintliga system användas maximalt. För att få störst effekt av de kollektivtrafikinvesteringar som gjorts och som kommer att göras gäller det att planera för bebyggelse som stärker detta. Skåne kommer inte att ha råd att kollektivtrafikförsörja en spridd bebyggelse.

►► **utveckla kollektivtrafiken inom Skånes tillväxtmotorer**

Kollektivtrafiken är en viktig utgångspunkt i kommunernas planering, inte minst i de stora städerna. Skånes tillväxtmotorer, som växer och leder tillväxten i Skåne, har behov av investeringar i både trafik och infrastruktur för att nå ett hållbart resande med kollektivtrafik som minskar trängsel och miljöbelastning. Investeringar av detta slag är av regional betydelse. I Malmö och Lund arbetar t.ex. 30 % fler människor än som bor där. För alla inresande är det oftast inte stationen som är målet för resan, och det finns därmed krav på en effektiv kollektivtrafik inom staden. Idag saknas kapacitetsstarka anslutningar så som tunnelbana eller spårvagn i Skånes tillväxtmotorer. Bättre busstrafik, ny spårburen trafik och förbättrade möjligheter för cyklister i de större städerna är viktiga komponenter för att öka tillgängligheten, minska påverkan på miljön och skapa attraktiva stadsmiljöer i Skånes tillväxtmotorer och därmed göra dessa fortsatt konkurrenskraftiga. Investeringar i tillväxtmotorernas kollektivtrafik ger effekter som kommer hela regionen till del.

►► **stödja de regionala nätverken med ett attraktivt gång- och cykelvägnät i hela Skåne**

God tillgänglighet handlar bland annat om att kunna nå många viktiga funktioner och målpunkter. Det är därför viktigt med väl utbyggda, funktionella och attraktiva gång- och cykelvägar mellan en ort olik målpunkter, framförallt till den regionala kollektivtrafiken. Stationer och hållplatser är betydelsefulla målpunkter att länka gång- och cykelvägar till

då det skapar en god tillgänglighet till det regionala systemet och det större utbud som finns där. Exempel på andra målpunkter som är viktiga att kunna nå med gång- och cykelvägar är service, skola, handel, arbetsplatser, fritid, kultur och rekreation.

►► **utveckla och stärka kapaciteten i godsstråken**

Det är väsentligt att Skånes sex strategiska godsnoder knyts samman med de olika transportslagen. Effektiva godsnoder förutsätter en väl fungerande infrastruktur som förbinder områdena både med väg- och järnvägsnätet. Lika viktigt är att logistikområdenas interna transportsystem fungerar effektivt. För kombitransporter är effektiva väganlutningar avgörande för att få gods på järnväg. Idag utgörs järnvägens huvudstråk av Södra Stambanan tillsammans med godstråket genom Skåne, och vägtrafikens huvudstråk är E6/E4. Järnvägen i Skåne kommer att behöva byggas ut för att möjliggöra att den förväntade godstransportökningen ska ske där, men även vägnätet behöver stärkas. Utvecklingsbehovet av de olika stråken genom Skåne, i såväl väg- som järnvägsnät, kommer att påverkas av framtida infrastrukturinvesteringar till och från Skåne. Det är viktigt att enas kring de investeringar som blir aktuella.

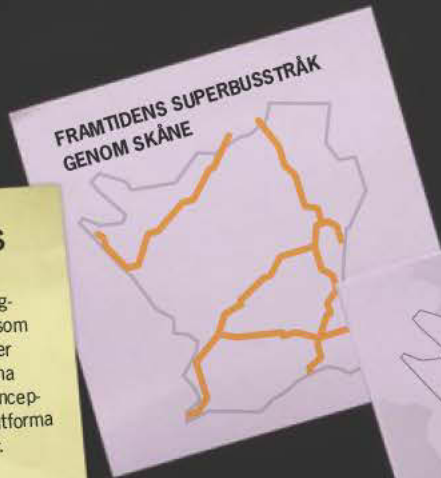

TÄNK TÅG - KÖR BUSS

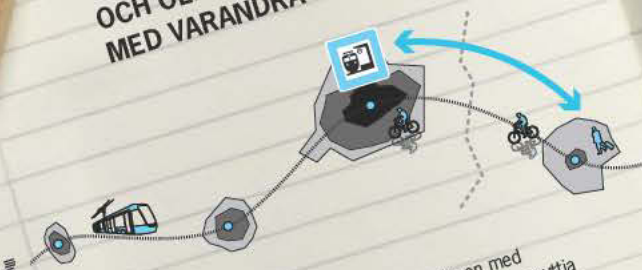
Konceptet superbussar innebär långsiktiga linjedragningar och bussar som närmar sig tågens kvalitet vad gäller bekvämlighet. Det är viktigt att kunna tänka kollektivtrafikstråk utifrån konceptet "Tänk tåg - kör buss" och att utforma bytespunkterna som mötesplatser.

SAMVERKA FÖR GEMENSAMMA SATSNINGAR

För att de positiva effekterna av Skånes flerkärniga ortstruktur ska nyttjas optimalt är det av central betydelse att Skånes regionala kärnor är väl sammankopplade. De lokala arbetsmarknaderna Malmö-Lund och Kristianstad-Hässleholm behöver integreras ytterligare för att stärka Skåne. Det är viktigt att tillsammans stå bakom infrastrukturinvesteringar som stärker hela Skåne.

ANVÄND ÖVERSIKTSPLANEN SOM VERKTYG FÖR ATT SAMORDNA PLANERING MED GRANNKOMMUNER OCH OLIKA FYSISKA STRUKTURER MED VARANDRA

Genom att samordna översiktsplanen med grannkommunerna är det möjligt att bättre nyttja olika investeringar som till exempel en tågstation

Visa i den översiktliga planeringen hur kollektivtrafikens strukturer är utgångspunkten för bebyggelseutveckling. Bilden illustrerar hur Lunds kommun visar de bärande strategiska elementen i översiktsplanen från 2010.

LÅT KOLLEKTIVTRAFIKEN VARA STRUKTURBILDANDE

Illustration: Joel Thasson, Sjöbo kommun

En framsynt planering kan innebära att koncentrera ny bebyggelse i en struktur som stödjer och möjliggör framtida kollektivtrafikstråk, oavsett om det blir buss eller spårburen kollektivtrafik. För att öka tillgängligheten är det viktigt att bygga tätt i kollektivtrafknära lägen. Tät bebyggelse skapar större möjlighet att etablera gång- och cykelvägar och ökar underlaget till kollektivtrafiken och möjligheten för rimliga pendlingstider.

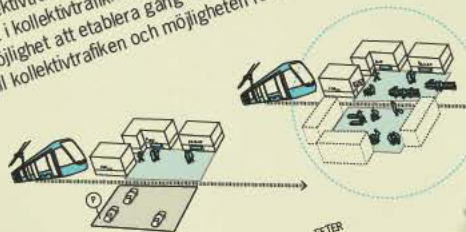

Illustration: FOJAB Arkitekter AB

PLANERA FÖR FOTGÅNGARE OCH CYKLISTER OCH PRIORITERA KOLLEKTIVTRAFIK OCH CYKEL FRAMFÖR BIL

Illustration: Gehl Architects

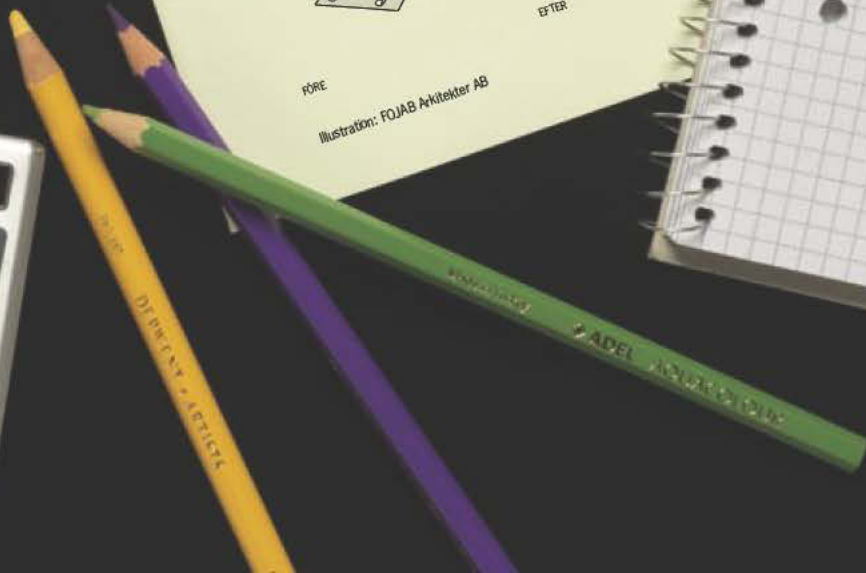
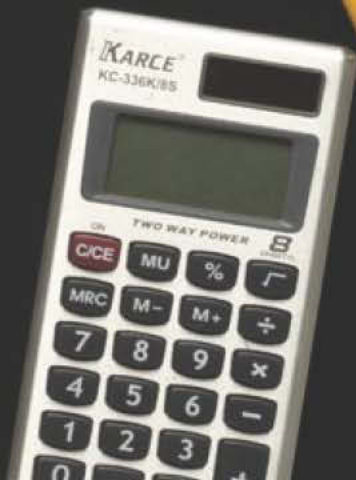

Genom att utveckla ett finmaskigt nät med funktionella och attraktiva gång- och cykelvägar till viktiga målpunkter, såsom station, hållplats, skola, handel och natur kan tillgängligheten stärkas för gång- och cykeltrafik. Exempelvis kan en cykelstrategi för såväl mindre som större orter, samt för landsbygden tas fram.

Av de personresor som görs i Skåne sker endast ca 15 % med kollektivtrafik, vilket är lägre än i andra storstadsregioner, ca 30 % sker till fots/med cykel, och hela 55 % sker med bil. För en hållbar utveckling, och en hållbar tillgänglighet, behöver dessa förhållanden mellan trafikslag förändras, med minskat bilanvändande i fokus.

Källa: Resvaror Syd 2007

VÄXA EFFEKTIVT MED
EN **BALANSERAD
OCH HÅLLBAR
MARKANVÄNDNING**

Skåne är en region som växer, såväl befolkningsmässigt som med fler sysselsättningstillfällen. Tillväxten är bra för Skåne och gör att regionen utvecklas. Samtidigt skapar tillväxten ett ökat tryck på markens användning i och med behov av nya bostäder, verksamheter, infrastruktur etc., vilket ställer krav på den fysiska planeringen. En balanserad och hållbar markanvändning är avgörande för Skånes attraktionskraft och en hållbar utveckling.

Skåne har mycket värdefull oexploaterad mark, både bestående av högvärdig åkermark i världsklass och av fina naturområden. Jordbruksmarken är viktig för livsmedelsförsörjningen och skapar samtidigt Skånes karaktäristiska landskap. Även de gröna och blå strukturerna fyller en viktig roll för att Skåne ska kunna växa hållbart. Den skånska naturen med kust, ångar och betesmarker, vattendrag och rika skogsmiljöer ger en stor variation som utgör en viktig del av Skånes attraktivitet. Grönområdena och vattenmiljöerna ger plats för rekreation och fritidsaktiviteter. De är även miljöer som ska kunna hantera och minska påverkan från climateffekter som ökad nederbörd och varmare klimat. De gröna och blå strukturerna möjliggör en rik biologisk mångfald och bistår med värdefulla ekosystemtjänster såsom pollinering, vattenrening och lagring av koldioxid.

Det är viktigt att verka för att Skåne ska växa effektivt och hållbart. En nödvändig utgångspunkt är att planera ny bebyggelse med utgångspunkt i de befintliga bebyggelsestrukturerna och undvika att slentrianmässigt exploatera nya markområden utan grundliga överväganden och genomtänkt planering. En konsekvent planering med mål och strategier i en aktuell, strategisk och visionär översiktsplan som tydliggörs i detaljplaner är då en förutsättning.

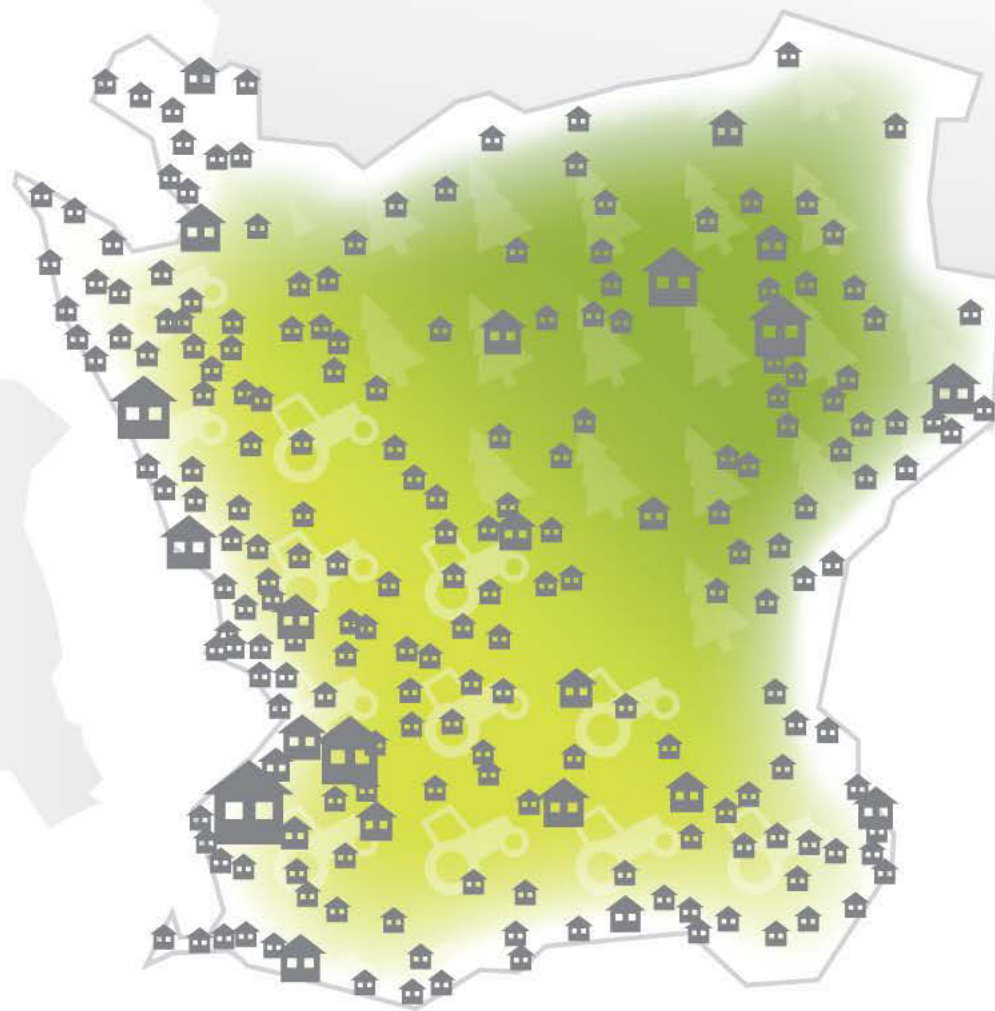
När mark ska tas i anspråk och användas är det viktigt att planera utifrån ett helhetsperspektiv. De övergripande strukturerna, såsom transportinfrastruktur, bebyggelsestruktur och grönstruktur behöver samplaneras för att marken ska användas så effektivt som möjligt. För att hushålla med värdefull mark kommer det att vara avgörande att bebyggelseutvecklingen till stor del sker genom förtätning. Skånes utveckling kommer dock att innebära att värdefull mark såsom jordbruksmark behöver tas i anspråk. Det är då viktigt att noga överväga och föra resonemang om de positiva effekterna av exploatering på denna mark. Det är t.ex. värdefullt att nyttja goda kollektivtrafiklägen på det mest effektiva sättet, även om det betyder att värdefull mark tas i anspråk.

Markanvändning är av stor betydelse för många viktiga samhällsintressen och näringar, förutom bostäder och verksamheter gäller det exempelvis jord- och skogsbruk, infrastruktur och energiproduktion samt gods- och logistikanläggningar. För Skånes utveckling är det viktigt att säkerställa tillgången på bostäder och att skapa en icke segregerad bostadsmarknad för att kunna attrahera och behålla arbetskraft. Bostadsfrågan och det låga bostadsbyggandet i Skåne är en central utmaning för de skånska aktörerna att hantera. Utbudet av bostäder

och attraktiva boendemiljöer behöver utvecklas i hela Skåne för att regionen ska betraktas som en attraktiv plats att bosätta sig på. Det är viktigt att ge utrymme för ett långsiktigt bostadsbyggande, vilket förutsätter en god planberedskap med avvägningar som säkerställer en effektiv markanvändning.

En annan utmaning är att locka nya företag till Skåne och få befintliga att utvecklas. Å ena sidan behöver Skåne hantera morgondagens företag som är mer kunskapsintensiva än dagens och därmed inte efterfrågar traditionella industriområden utan vill etableras i urbana miljöer med närhet till kollektivtrafik, service och liv och rörelse. Å andra sidan behöver Skåne även säkerställa det mer markintensiva näringslivet. Skåne har t.ex. sex strategiska lägen som kan betraktas som regionens viktigaste markreserv för ytkrävande logistikanläggningar. Dessa kan behöva ta viss värdefull mark i anspråk. Detta ställer krav på den fysiska planeringen och behöver ses i ett regionalt perspektiv. Hur marken används påverkar även många kulturmiljövärden och har betydelse för turism, friluftsliv och rekreation. För att åstadkomma en långsiktigt hållbar markanvändning behöver samhällsplaneringens olika intressen sammanvägas.

FÖR ATT VÄXA EFFEKTIVT MED EN **BALANSERAD** **OCH HÅLLBAR MARKANVÄNDNING** ÄR VI ÖVERENS OM ATT ▶▶

- ▶▶ i den fysiska planeringen utgå från befintliga strukturer
- ▶▶ samplanera bebyggelse med transportinfrastruktur och grönstruktur
- ▶▶ hushålla med högvärdig åkermark
- ▶▶ det finns ett samspel mellan stad och land
- ▶▶ säkerställa ett långsiktigt bostadsbyggande
- ▶▶ säkerställa utvecklingen av Skånes sex strategiska godsnoder

VI TAR DÄRFÖR ETT GEMENSAMT ANSVAR FÖR ATT ▶▶

▶▶ **aktivt arbeta med att förtäta befintliga strukturer**

Ur ett markanvändningsperspektiv är det inte resurseffektivt att samhällen och orter sprids ut för mycket då värdefull mark exploateras och förutsättningarna för god tillgänglighet och samhällsservice minskar. Skåne behöver långsiktigt säkerställa ett ökat bostadsbyggande, men för en effektiv markanvändning är det viktigt att ny bebyggelse sker genom förtätning i strategiska lägen och befintliga strukturer. Det kan ske såväl genom komplettering av befintliga bostadsområden, blandade stadsmiljöer och verksamhetsområden som genom omvandling

av t.ex. industriområden. Förtätning behöver inte innebära att det ska byggas tätt och högt, utan att marken nyttjas effektivt utifrån ortens förutsättningar, skala och karaktär.

▶▶ **bygga integrerade stadsmiljöer i kollektivtrafiklägen**

Det finns en stor potential att bygga mer i Skånes kollektivtrafiknära områden, en möjlighet att ta till vara för att möta utmaningen om ett ökat bostadsbyggande. Marken i omedelbar närhet av Skånes tågstationer är idag dåligt utnyttjad. Teoretiskt sett skulle alla Skånes invånare kunna bo i stationsnära

lägen utan att det behöver byggas särskilt tätt. Att utveckla integrerade stadsstrukturer i närheten av kollektivtrafikens hållplatser och stationer innebär stora möjligheter för ett effektivt markutnyttjande med god tillgång till samhällsservice. Det skapar också förutsättningar för att minska utspridningen av bebyggelse samtidigt som det ökar underlaget för kollektivtrafik och stärkt tillgänglighet.

▶▶ **se åkermarkens värde och resonera kring nyttjandet av denna i planeringen**

Skåne har stora ytor jordbruksmark av mycket hög kvalitet som är viktig för livsmedelsförsörjningen

och skapar Skånes karaktäristiska landskap. Åkerlandskapet är en del av Skånes identitet och är ur ett hållbarhetsperspektiv en resurs som det är viktigt att hushålla med. Samtidigt är utbyggnadstrycket som högst just där den högvärdiga jordbruksmarken finns, i tillväxtstråket i västra Skåne. För att kunna växa effektivt och hållbart är det nödvändigt att se värdet av jordbruksmarken och hushålla med den. Skånes utveckling kommer att innebära att jordbruksmark ibland behöver tas i anspråk, men det är då betydelsefullt hur detta sker. Det är viktigt att noggrant överväga och föra resonemang om effekterna av exploatering på den här typen av mark. Det kan t.ex. vara motiverat att bebygga åkermark om det sker med hög exploatering eller i samband med utveckling av kollektivtrafiklägen.

►► se grön- och blåstrukturens värden och utveckla dess kvaliteter

De gröna och blå strukturerna fyller en viktig roll för att Skåne ska kunna växa hållbart. Genom att se grönstrukturens potential till att skapa attraktivitet, och även dess samhällsekonomiska betydelse, finns möjligheter att planera för en hållbar och resurseffektiv markanvändning. Skånes grönblå struktur är flerkärnig, precis som ortstrukturen, och behöver länkas samman för att potentialen ska möjliggöras. Det är av stor betydelse att viktiga länkar inte bryts, då det kan få negativa effekter på systemet. En central ingång är då att samplanera bebyggelse och trafikinfrastruktur med blå- och grönstruktur. Det är också betydelsefullt att nya länkar utvecklas samt att kvaliteten i befintliga områden och stråk stärks. Det kan vara motiverat att bygga i dessa strukturer, men det är då av betydelse att i samband med detta stärka såväl ekologisk som rekreativ kvalitet på den

återstående blå- och grönstrukturen. Likaså kan vissa strandnära lägen vara möjliga för bebyggelse för att stärka landsbygden, t.ex. strukturer som stärker friluftsliv och besöksnäring. Att se betydelsen av och utveckla gröna och blå inslag såväl i de skånska orterna som i mellanrummen mellan orterna är viktigt. Skåne har generellt sett liten tillgång till allemansrättslig mark och grönstruktur, och de regiondelar som har stora ytor skog- och naturlandskap behöver se värdet av detta i en regional kontext, genom att stärka, utveckla och tillgängliggöra dessa strukturer.

►► stärka stad och landsbygd utifrån sina respektive behov och utveckla samspelet dem emellan

I ett framtida samhälle i ekologisk balans behövs en förståelse för hur stad och land växelverkar och är beroende av varandra och det är viktigt att stärka samspelet för att främja en positiv samhällsutveckling. En välmående stad är beroende av en välmående landsbygd och vice versa. Landsbygden är en resurs för staden, här finns livsmedelsproduktion och rekreationsmöjligheter. Staden är en resurs för landsbygden med sysselsättningsstillfällen, handel och annan ekonomisk och kulturell aktivitet. I den stora staden ligger kvaliteten i den täta urbana strukturen medan småskalighet och villabebyggelse är de mindre samhällenas styrka. Stad och land behöver förutsättningar att utvecklas utifrån sina respektive behov.

►► se och utveckla de strategiska godsnoderna

I Skåne finns sex lägen av särskild strategisk betydelse för transportflöden av gods till, från och genom Skåne. Dessa är hamnarna i Helsingborg, Malmö, Trelleborg och Ystad samt två potentiella

utvecklingslägen kring järnväg/väg i Hässleholm och Bjuv/Åstorp. I dessa lägen möjliggörs samordning mellan olika transportslag och de är fördelaktiga för järnvägstransporter. Det är viktigt att bevaka, bevara och utveckla dessa logistiskt fördelaktiga platser. De strategiska godsnoderna kan betraktas som Skånes viktigaste markreserv för logistikanläggningar. Det är svårt att bedöma det långsiktiga behovet av mark för logistikverksamhet, men det är viktigt att det i dessa lägen finns möjlighet att utveckla detta.

2010 Kommunfullmäktige

ÖP 2010

EN STRATEGISK ÖVERSIKTSPLAN FÖR HELSINGBORGS UTVECKLING

Genom att för tätta i befintliga strukturer kan marken nyttjas effektivt. Det kan också innebära många andra positiva effekter, t.ex. att tidigare separerade stadsdelar kopplas ihop.

Samla bebyggelsen i naturen
 fiskelagena
 lugn och ro
 djur
 jordbruk
 skandiska
 Kullaberget
 natur
 fiskelagena
 lugn och ro
 djur
 jordbruk
 skandiska
 Kullaberget
 natur

Källa: Högensås kommun

ANVÄND ÖVERSIKTSPLANEN FÖR ATT RESONERA KRING EFFEKTIV MARKANVÄNDNING

För resonemang i översiktsplanen om förutsättningar, möjligheter och utmaningar för ny exploatering och markanvändning. Gör ställningstaganden för hur bebyggda och befintliga strukturer kan användas och ytterligare förätas.

SE LANDSKAPETS VÄRDE

Det landskap, som orterna i det flerkärniga Skåne ingår i, utgör själva scenolvet för utvecklingen av Skåne. I arbetet med att formulera en strategi för landsbygden som tar tillvara på och stödjer de krafter och värden som finns, kan kommunen föra en dialog med landsbygdens användare på olika sätt. På så sätt framträder en bredare bild av vilka möjligheter som finns. Det leder också oftast till en bättre förankring bland boende och verksamheter som finns. Detta i enlighet med europeiska landskapskonventionen.

PLANERA FÖR ATT SÄKERSTÄLLA DE GRÖNA VÄRDENA VID NY BEBYGGELSE OCH INFRASTRUKTUR

Illustrationerna visar hur de gröna strukturer säkras genom att utveckla ekodukter som passerar över barriärskapande infrastruktur eller gröna inslag genom bebyggelseområden.

KARTLÄGG MÖJLIGHETERNA FÖR FÖRTÄTNING I BEFINTLIGA STRUKTURER OCH NYTTJA DESSA

Källa: Hässleholms kommun

Ett sätt att använda marken inom en tätort effektivt är att nyttja de obebyggda eller dåligt utnyttjade områdena som finns inom den befintliga bebyggelsestrukturen innan ny mark tas i anspråk. Illustrationen ovan visar en analys över hur det skulle gå att förtäta kring stationen i Hässleholms tätort.

Områden inom 10 minuters cykelavstånd till kollektivtrafik

Drygt hälften av Skånes yta ligger inom cykelavstånd från en tågstation eller en hållplats för regionbuss och en stor del av befolkningen bor här. Samtidigt är i stor utsträckning marken kring våra tågstationer obebyggd. Genom att utgå från och tillgängliggöra de kollektiva stråken och koppla bebyggelsen till dessa ökar möjligheten till en mer effektiv markanvändning.

Illustration: FOJAB Arkitekter AB

ÖKA KUNSKAPEN OM GRÖNSTRUKTURENS VÄRDEN

Den skånska grönstrukturen har en stor potential som kan lyftas genom ökad kunskap om vad grönstruktur är och vilka värden den representerar hos planerare, beslutsfattare och befolkning. Ett sätt är att föra dialog om de gröna strukturerna med såväl kommuninvånare som markägare och andra näringsidkare.

Grönstruktur i Skåne
– Strategier för en utvecklad grön struktur

SKAPA SOCIALT
HÅLLBARA,
ATTRAKTIVA ORTER
OCH MILJÖER SOM
ERBJUDER **HÖG**
LIVSKVALITET

För ett långsiktigt hållbart och konkurrenskraftigt Skåne är det centralt att människor och företag vill etablera sig och stanna kvar i regionen samtidigt som de har möjlighet att växa och utvecklas. Då behövs attraktiva och socialt hållbara orter och miljöer och den fysiska planeringen kan skapa förutsättningar för detta.

Den fysiska planeringen kan skapa attraktiva boendemiljöer, mötesplatser, rekreationsområden och bidra till grundläggande förutsättningar för social hållbarhet med integration, trygghet, jämlikhet och hälsa. I kombination med åtgärder inom andra områden samverkar fysisk planering med andra samhällssektorer för en god samhällsutveckling.

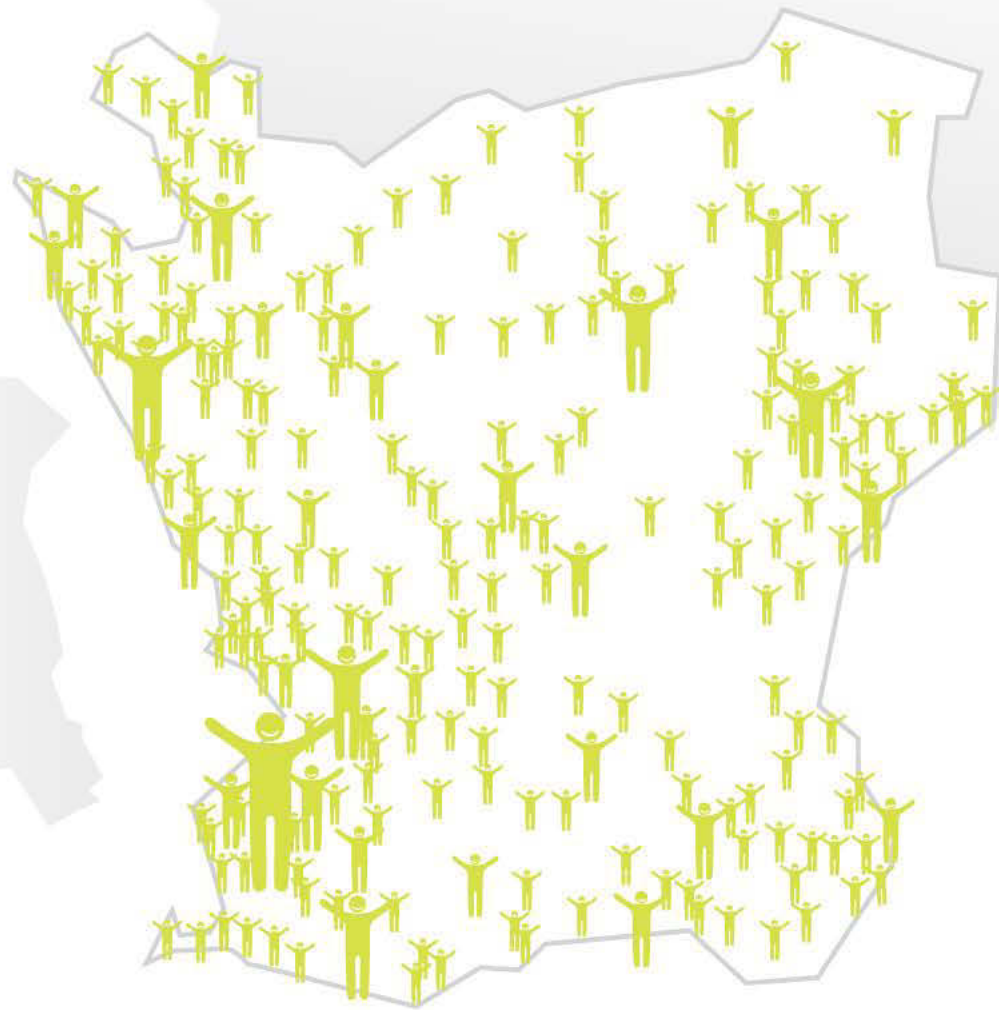
Människan och hennes aktiviteter är basen för hela vårt samhälle och regionens utveckling. Kunskap om människans fysiska och sociala behov är centralt för att skapa attraktiva livsmiljöer. Det handlar om att utgå från människors behov i den fysiska planeringen och fokusera på att skapa attraktiva miljöer för de som bor, verkar och vistas i Skåne.

Den fysiska miljön påverkar inte minst människors välbefinnande och hälsa. Till exempel är tillgång till gröna ytor, avsaknad av fysiska barriärer för promenader och cykling samt trygga och inbjudande utemiljöer direkt kopplade till välbefinnande och hälsa. Det är viktigt att dessa hälsofrämjande strukturer är socialt jämlikt fördelade. Den fysiska miljön är också ett ramverk för alla de sociala interaktioner som sker i en stad eller ort. Stadens utformning är även ur den aspekten en grundläggande förutsättning för människors hälsa och den sociala hållbarheten.

Genom att skapa integrerade stadsmiljöer med blandade bostadsbestånd, attraktiva mötesplatser och ett rikt kulturutbud, samt tillgängliga natur- och

rekreationsområden skapas förutsättningar för såväl attraktivitet och tillväxt som social hållbarhet.

Skånes attraktionskraft finns i de enskilda delarna och tillgängligheten mellan dem. Genom att identifiera och utveckla det unika i varje ort och plats kan attraktiva miljöer utvecklas, som stärker och kompletterar varandra.

FÖR ATT SKAPA SOCIALT HÅLLBARA, ATTRAKTIVA ORTER OCH MILJÖER SOM ERBJUDER **HÖG LIVSKVALITET** ÄR VI ÖVERENS OM ATT ►►

►► i den fysiska planeringen utgå från människors behov och skapa förutsättningar för att utveckla miljöer där människor vill vistas

►► varje plats behöver vidareutveckla sin identitet för att skapa mångfald, variation och valmöjligheter i Skåne

►► med den fysiska planeringen påverka förutsättningarna för hög livskvalitet med god hälsa, integration, jämlikhet, trygghet och tolerans

VI TAR DÄRFÖR ETT GEMENSAMT ANSVAR FÖR ATT ►►

►► **utveckla fungerande mötesplatser och målpunkter som samlar människor och ger förutsättningar för spontana möten**

Det finns ett behov av möten mellan människor och det är därför viktigt att skapa mötesplatser i mänsklig skala som ökar viljan att vistas där, offentliga ytor som främjar folkliv. Det är platser där människor vill stanna upp, slå sig ner, umgås och uppleva något. Mötesplatserna och de offentliga miljöerna fyller flera viktiga funktioner i dagens samhälle, som plattform för både social och ekonomisk utveck-

ling. Stadsplaneringens uppgift är att utveckla olika typer av stadsrum. Utöver hemmet och arbetsplatsen behövs då platserna däremellan samt mer eller mindre offentligt tillgängliga lokaler. Dessa stadsrum kan utgöras av gator, torg och parker, såväl som bibliotek, caféer och muséer. Därtill kan attraktiva mötesplatser utformas utanför städer och orter, i naturen och landskapet. Beroende på skala, geografi, kritisk massa, önskad funktion etc. behöver mötesplatser utformas olika. Det är dock viktigt med attraktiva offentliga rum i olika sammanhang, såväl

i bostadsområden och mindre samhällen som i de större städernas centrum.

►► **utveckla funktionsintegrerade orter och stadsdelar med bostäder av blandade hus typer och upplåtelseformer**

Genom att utveckla funktionsintegrerade orter och stadsdelar, där bostäder med olika hus typer och upplåtelseformer blandas med verksamheter, service och kultur, främjas integration, mångfald och tolerans. I detta sammanhang är det även viktigt att planera

för sammanhållna orter och städer utan fysiska och mentala barriärer så att rörelsemönster förenklas och orienterbarhet och trygghet ökar. Dessutom kan nya rörelsemönster skapas genom att stärka stråk med en blandning av bostäder, kontor och aktiviteter och skapa nya målpunkter med fler funktioner.

► skapa ett mer levande offentligt rum som en arena för kultur, aktivitet och evenemang

Det offentliga rummet kan betraktas som det gemensamma fysiska rum som möjliggör sociala relationer mellan människor. Det offentliga rummet är av central betydelse för staden och framför allt stadslivet. Det kan vara en mötesplats för utbyte av idéer och åsikter, ett demokratiskt rum. Det kan vara en plats för idrott och fysisk aktivitet. Det kan också utgöra en arena för kulturen, som i bred bemärkelse är en viktig del av ett socialt hållbart samhälle. Ett rikt kulturutbud bidrar till möten mellan människor och folkliv stora delar av dygnet, vilket i förlängningen skapar fler möten och bidrar till ökad trygghet och attraktivitet. Ett allsidigt kulturliv kan stödjas av en aktiv och genomtänkt fysisk planering som främjar detta, t.ex. genom att verka för, synliggöra och tillgängliggöra offentlig konst, platser och lokaler för kulturaktiviteter samt historiska kulturmiljöer. Tillgängligheten till det offentliga rummet är ett grundläggande kriterium för om ett rum kan betraktas som offentligt eller inte. Här innefattas också tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionshinder.

► ta tillvara på och utveckla det unika i varje plats

Skånes kommuner och orter har var och en sin egen särart och det finns goda argument för att betona det unika. På så vis skapas en variation och ett stort utbud som kan tilltala en bredd av invånare, besökare och företag. Genom att stärka attraktionskraften i varje plats ökar det regionala mervärdet. Ett stärkt regionalt varumärke gynnar i sin tur alla Skånes delar. Det unika i orten eller platsen kan vara skalan, strukturen, läget, arkitekturen, naturen, mötesplatser, historiska element, konst, kultur eller karaktäristiska landskapsdrag. De offentliga resurserna behöver prioriteras och användas strategiskt så att de skapar möjligheter för att utveckla attraktionsvärdet. De insatser som görs kan se olika ut beroende på ortens eller platsens förutsättningar och storlek, det är därför viktigt att utgå från dessa.

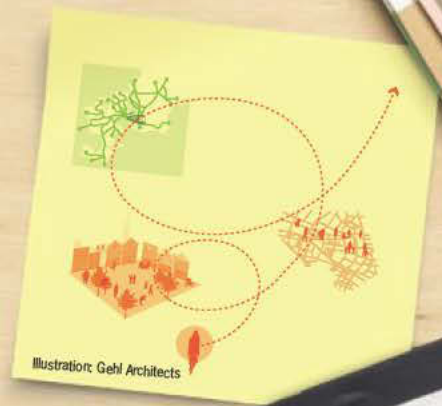

ARBETA MED ÖVERSIKTLIG OCH TEMATISK PLANERING FÖR ATT HITTA DET UNIKA I VARJE PLATS ELLER ORT

Lyft det unika! Det kan vara historiska element eller karakteristiska landskapsdrag såsom ortens skala, läge, kultur eller sociala mötesplatser. Med hjälp av ortsanalyser kan platsen särskiljas, även från andra orter med liknande karaktärsdrag så att det "unika" inte blir samma på flera platser. Använd medborgarnas kunskap när det gäller att identifiera det unika i varje ort och plats. Bilden visar ett exempel från ortsanalys Bjarred och Borgeby. (Källa: Lomma kommun)

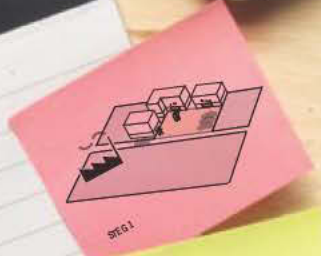

UTGÅ FRÅN MÄNNISKAN I PLANERINGEN

Sätt människan i centrum av planeringen och anpassa därmed miljöerna till människans sinnen. Planera för en finmaskig struktur med små enheter och mänskliga dimensioner.

PLANERA FÖR FÖRÄNDRINGSVILJA

Ett sätt att höja investeringsviljan i ett område är att till exempel placera en park i ett mindre attraktivt område så att den kan fungera som attraktivitetshöjande katalysator. Då kan området förvandlas till ett för orten nytt attraktivt område.

PLACERA MÅLPUNKTER SÅ ATT ALLA KAN NÅ DEM

Placera målpunkter såsom bibliotek, handel, skola, service och simhall centralt vid stationen eller hållplatsen för att underlätta för människor att mötas. Det skapar liv, attraktivitet och trygghet.

PLANERA FÖR ATTRAKTIVA MÖTESPLATSER

Källa: Helsingborg stad

Inkluderande Stadsrum ska vara inkluderande för olika människor, så att de känner sig trygga och trivs med att vistas på en plats där andra människor befinner sig och där alla har olika syften till vistelsen.

Flexibla Platser ska vara flexibla och stimulera till och med ge ett aktivt, spontant och föränderligt platstaggande. De ska kunna användas för olika syften, olika aktiviteter och av olika aktörer, såväl offentliga som ideella och privata.

Dynamiska Platser ska vara dynamiska och ge utrymme för olika temon. De ska utformas både för förtäringar och för vistelse.

Fördäna Människor ger liv åt det offentliga rummet. Därför ska många platser innehålla en kritisk massa av människor som skapar fördäna på dygnets flesta timmar och årstider.

Upplevelse Stadsrum ska ha en speciell identitet genom sitt innehåll, sin gestaltning eller de upplevelser som de ger upphov till.

Toleranta Offentliga platser ska upplevas som toleranta och signalera att de flesta aktiviteter kan äga rum där. De ska bejaka det lekfulla hos människan genom att visa att det finns utrymme för kreativitet och lust. De ska ge utrymme för det oväntade.

VARIERA BOSTADSBEBYGGELSEN

Tillför något till ensidiga bostadsområden genom att variera hustyper och upplåtelseformer. Det gör det möjligt att bo kvar i området i olika stadier av livet och områdena blir mer varierade både vad gäller byggnader och människor. Bilden kommer från planprogram Herrgård och Rosengårdsfältet och visar gestaltning av radhusbebyggelse i kanten av den nya parken i Rosengård. (Illustration: Kenji Miyazu, Jaenecke Arkitektur AB)

ARBETA MED MELLANRUMMEN SÅ ATT DE BLIR ATTRAKTIVA, TRYGGA OCH TRIVSAMMA

Skapa levande rum mellan målpunkter med hjälp av till exempel belysning, aktiviteter och sinnesintryck. Öppna upp fasader genom verksamheter av olika slag i bottenplan och låt dessa verksamheter få ta plats i det offentliga rummet.

170 cm
95 cm

Illustration: Gehl Architects

Källa: Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö
**Malmö
väg mot
en hållbar
framtid**

**STÄRKA SKÅNES
RELATION** INOM
ÖRESUNDSREGIONEN,
SÖDRA SVERIGE
OCH SÖDRA
ÖSTERSJÖN

Skåne och dess kommuner och orter påverkas av och påverkar ett stort omland. Det är därför betydelsefullt att lyfta blicken, såväl mot Danmark och södra Östersjön som mot övriga Sverige. Sverige karaktäriseras av en omfattande utrikeshandel och Skåne är med sitt geografiska läge mellan Skandinavien och Kontinentaleuropa en betydande transitregion med omfattande godstransporter som passerar regionen.

Alla kommuner och Skåne som helhet vinner på ett ökat samarbete med aktörer i omlandet och att Skåne knyts närmare sina grannregioner. Det ger en möjlighet att öka den kritiska massan och därmed öka tillväxten och stärka konkurrenskraften.

I och med Öresundsbron, som öppnade år 2000, är Öresundsregionen en naturlig del av de skånska kommunernas verklighet. Tillsammans med Själland har Skåne förbättrat sin position som tillväxtregion vilket lockar till sig invånare, företag och besökare. För att regionen ska bli än mer internationellt konkurrenskraftig krävs ett ökat samarbete över nationsgränsen. Hela Skåne och de skånska kommunerna har att vinna på ett ökat samarbete med den danska sidan.

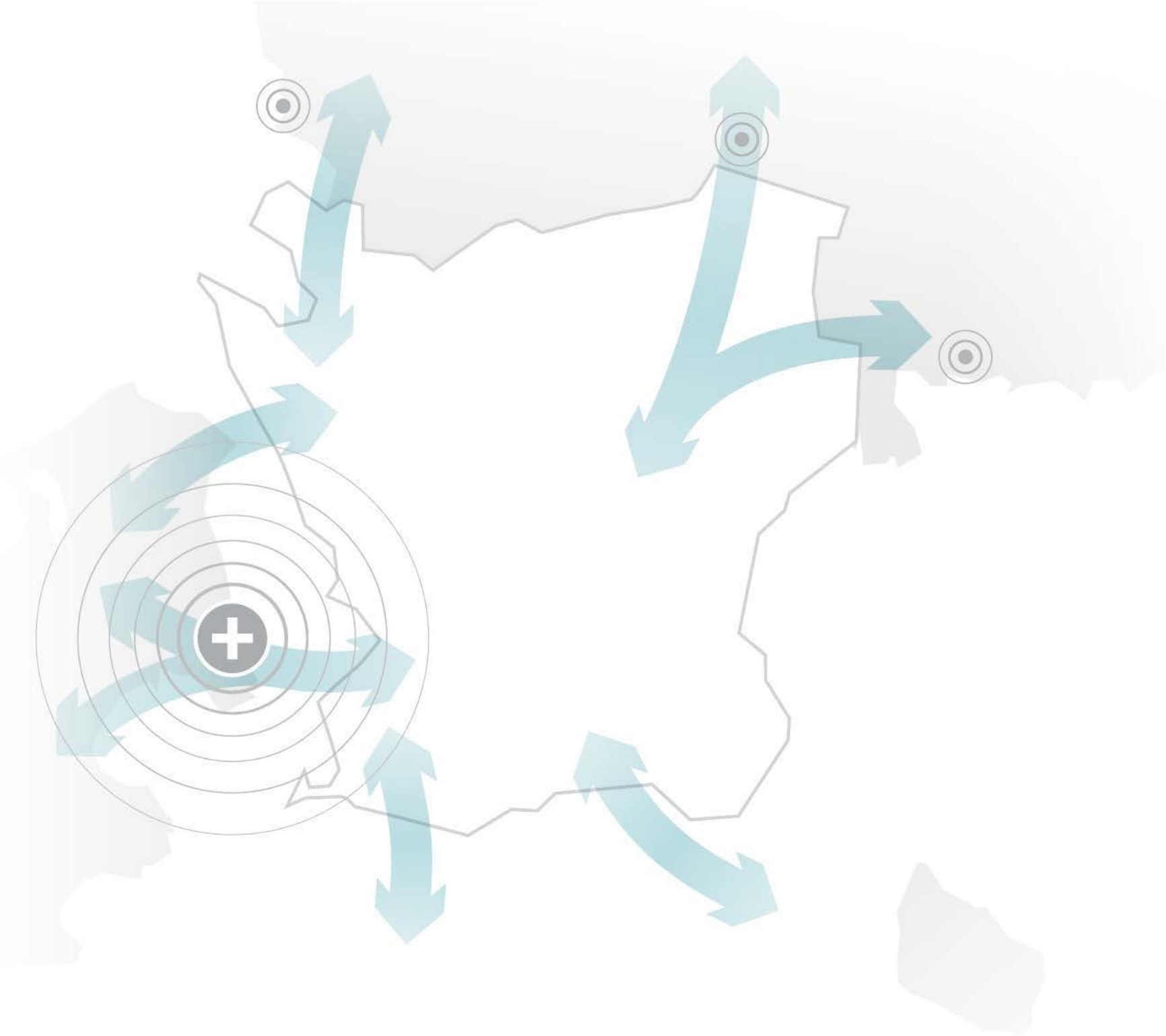
Öresundsregionen har 3,7 miljoner invånare vilket gör att Skåne och Själland tillsammans har en bra position i den internationella konkurrensen om invånare, verksamheter och turister. Köpenhamn

är Danmarks främsta tillväxtmotor och är viktig för Skåne. Genom att samverka kring arbetsmarknad, bostadsmarknad, utbildning och forskning kan Malmö/Lund och Köpenhamn tillsammans utvecklas till en viktig internationell tillväxtmotor i Öresundsregionen. Hela Skåne har att vinna på en stark tillväxtmotor av denna storlek och internationella dignitet.

En viktig förutsättning för denna internationella tillväxtmotor och för en sammanhängande och funktionell Öresundsregion är väl fungerande infrastruktur som binder samman regionen. Öresundsbron är idag en etablerad sammanbindande länk. Därtill är en fortsatt samverkan mellan Sverige och Danmark central för att skapa en fast förbindelse mellan Helsingör och Helsingborg, vilken skapar förutsättningar för en klimatvänlig utveckling genom att den möjliggör både fler gods- och persontransporter på järnväg samtidigt som den binder samman städerna kring Öresund.

För Skåne är det även självklart och värdefullt att utveckla förbindelser och samarbeten med kommuner och regioner norr och öster om Skåne. För kommunerna i norra Skåne är länsgränsen bara en administrativ gräns. Interaktionen mellan orter på olika sidor av länsgränsen sker dagligen vad gäller boende, arbete och utbildning, kultur och fritid. Potentialen med detta sammanlagda befolkningsunderlag är en större kritisk massa och därmed en ökad marknad och konkurrenskraft. Viktiga noder för Skåne att samverka med och utveckla relationer till är t.ex. Halmstad, Karlskrona, Växjö, Kalmar och Älmhult. Genom att utveckla olika roller och samverka kan södra Sveriges potential tas till vara. Det finns goda förutsättningar att stärka såväl delar som helhet genom att samverka kring sådant som näringsliv och sysselsättning, utbildning och infrastruktur samt kultur och turism.

FÖR ATT STÄRKA SKÅNES RELATION TILL SITT OMLAND ÄR VI ÖVERENS OM ATT ▶▶

▶▶ se möjligheterna för utveckling genom samverkan utanför Skånes gränser

▶▶ en stor kritisk massa är nödvändig för en nationell och internationell konkurrenskraft

▶▶ Köpenhamn tillsammans med Malmö/Lund är en viktig internationell tillväxtmotor för Skåne

▶▶ utveckla en ringlinje som binder samman städerna kring Öresund

VI TAR DÄRFÖR ETT GEMENSAMT ANSVAR FÖR ATT ▶▶

▶▶ stärka relationen med den danska sidan av Öresundsregionen som en viktig tillväxtmotor för Skånes utveckling och en utvidgad skånsk arbetsmarknad

Skånes närhet till Själland innebär stora möjligheter för Skånes utveckling genom att det ger tillgång till en större kritisk massa, större arbetsmarknad, ett breddat utbud av kompetens för arbetsgivare att välja mellan samt större valmöjlighet för individen vad gäller bostadsort, arbete och fritid. Det krävs ett ökat samarbete för att ta tillvara på Öresundsregionens potential.

Malmö/Lund och Köpenhamn är tillsammans en internationell tillväxtmotor i norra Europa och har stor betydelse för Skånes utveckling. Det är en styrka för hela regionen att dessa städer har en god samverkan med varandra. Helsingborg med omland har också starka relationer med Danmark genom kopplingen till Helsingör och det nordliga Själland. En fast förbindelse mellan Helsingborg och Helsingör är värdefull för hela Skånes, Sveriges och Danmarks framtida utveckling. Det är viktigt att varken de administrativa eller de fysiska gränserna mellan länderna hindrar den regionala utvecklingen.

▶▶ stärka relationen med södra Sverige för en större kritisk massa och ökad konkurrens- och attraktionskraft

Norr om Skånes gräns finns flera större orter som spelar en viktig roll för regionens utveckling. Var för sig och i samspel med varandra utgör de den regionala väv som skapar möjlighet till en ökad konkurrens- och attraktionskraft genom att utveckla ett tillräckligt stort befolkningsunderlag och en marknad som kan stå sig i den internationella konkurrensen. Det är betydelsefullt för Skåne att ha en god samverkan och en utvecklad relation både till orter, kommuner och regioner i norr och nordost. Denna

samverkan är viktig oavsett om en större sydsvensk administrativ regionbildning kommer till stånd eller inte. Exempel på viktiga noder i Skånes svenska omland är Halmstad, Älmhult/IKEA, Linnéuniversitetet i Växjö/Kalmar samt Karlshamns hamn. Därtill är relationen till Göteborgsregionen viktig att utveckla, t.ex. genom samarbetet kring The Scandinavian 8 Million City. Med gränsöverskridande lokala och regionala tågssystem finns det potential att utveckla interregionala samarbeten vidare. Då kan olika roller och samspel utarbetas för att utveckla södra Sveriges samlade potential. Det innebär bland annat att fortsätta komplettera och stödja varandra vad gäller näringsliv, arbets- och bostadsmarknad, utbildning, kultur, turism och infrastruktur för att bredda samverkansbasen och åstadkomma en mer symmetrisk flerkärnig utveckling.

► enas kring satsningar och investeringar som stärker viktiga utvecklingskorridorer

Skånes strategiska läge som Skandinaviens port till Kontinentaleuropa medför behov av gränsöverskridande infrastruktursatsningar, både för gods- och persontrafik. Det kräver samverkan och ofta stora investeringar. Det är viktigt att tillsammans utveckla arbetsmarknad, logistikfunktioner och mötesplatser som sträcker sig över lands- och länsgränser. En fast förbindelse mellan Helsingborg och Helsingör samt sträckningarna för höghastighetståg är exempel på gränsöverskridande infrastruktursatsningar. Med en fast förbindelse i norra Öresund skapas en ringlinje som binder samman hela regionen och består av ett attraktivt nätverk av små och stora städer, universitet och forskningsanläggningar samt arbetsplatser. Det är visionen om Loop City, en ringlinje som binder samman städerna kring Öresund: Köpenhamn, Rudersdal, Hörsholm, Fredensborg, Helsingör, Helsing-

borg, Landskrona, Lund, Malmö och Copenhagen Airport Kastrup.

Det pågår flera projekt kring stora utvecklingskorridorer som passerar Skåne. Det rör sig bland annat om Fehmarn Bält (Öresundsregionen-Hamburg) och om The Scandinavian 8 Million City (Köpenhamn-Oslo) som är ett skandinaviskt samarbetsprojekt inom ramen för den Skandinaviska arenan. Ökad tillgänglighet av detta slag skapar förutsättningar för internationella samarbeten och det är viktigt att ta hänsyn till detta i den kommunala planeringen så att den fulla potentialen nyttjas. Det är avgörande att tillsammans prioritera och enas kring dessa kostsamma satsningar.

► stärka Copenhagen Airport Kastrup som Öresundsregionens internationella flygplats

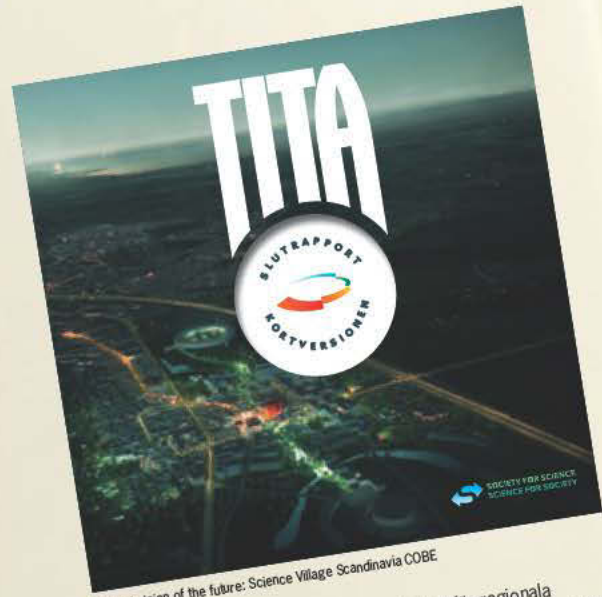
I och med Öresundsbronns tillkomst är Kastrup idag lika mycket skåningarnas flygplats som danskarnas. Kastrups internationella flyglinjer gör Skåne, och resten av Öresundsregionen, attraktivt för framtida internationella huvudkontor och etableringar, exempelvis den framtida ESS-anläggningen i Lund. Kastrup är viktig både för internationell person- och godstrafik. Det är viktigt att Kastrup ses som en nod för kommande infrastruktursatsningar så som höghastighetståg.

Broar är både symboler och fysiska byggnadsverk som binder samman expansiva och dynamiska regioner. Sant för såväl Öresundsbron som Golden Gate bridge.

DELTA I GRÄNSÖVERSKRIDANDE SAMARBETEN FÖR ATT STÄRKA RELATIONER OCH FÖRUTSÄTTNINGAR I ÖRESUNDSREGIONEN, SÖDRA SVERIGE OCH SÖDRA ÖSTERSJÖN

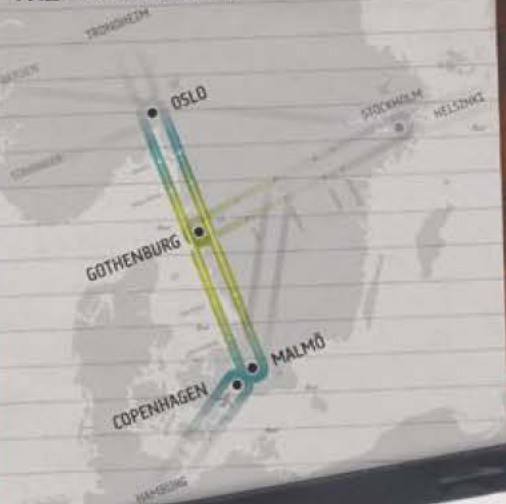
Källa: A Vision of the future: Science Village Scandinavia COBE

Delta aktivt som kommun i olika samarbeten för regionala företagsetableringar och för att effekterna ska komma alla delar av regionen till godo. Exempel på samarbetspartners är Business Region Skåne och exempel på viktiga etableringar som har hamnat i Öresundsregionen med betydelse för hela regionen är forskningsanläggningarna ESS och MAX IV.

Förbättra Skånes relationer till de intilliggande internationella marknaderna genom exempelvis arbetet med en höghastighetsbana från Skandinavien genom Öresundsregionen till Hamburg.

THE SCANDINAVIAN 8 MILLION CITY

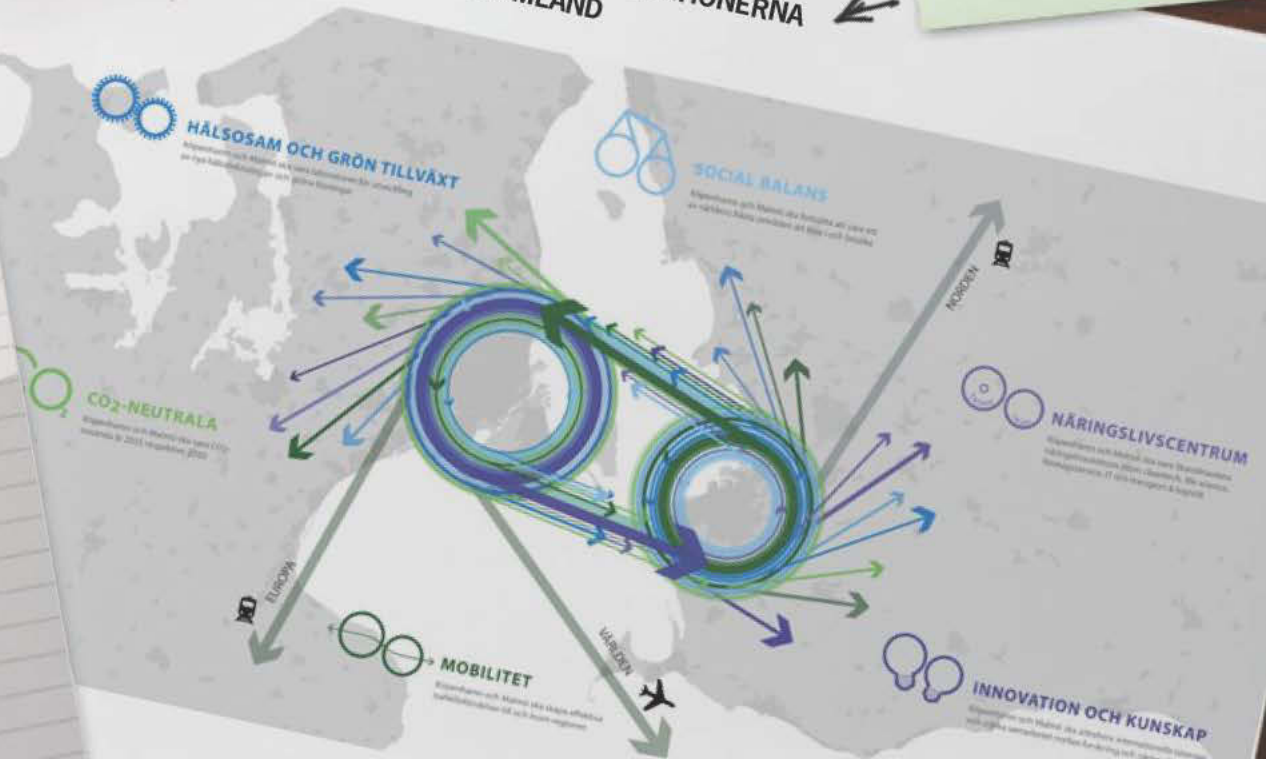

The Scandinavian 8 Million City och Loop City är exempel på projekt och initiativ som förutsätter gränsöverskridande samarbeten.

LOOP CITY

ANVÄND ÖVERSIKTSPLANEN FÖR ATT LYFTA RELATIONERNA MELLAN KOMMUNEN OCH SKÅNES OMLAND

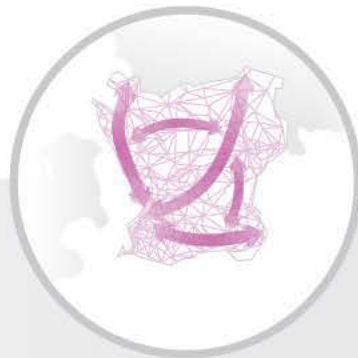

Tydliggör i översiktsplanen kommunens förhållande till omlandet och hur kommunen ser sig själv i ett interregionalt perspektiv. Arbeta exempelvis med att synliggöra närheten till Köpenhamn och relationen till städer som Göteborg, Halmstad, Växjö, Jönköping, Kalmar och Karlskrona. Bilden visar målbild för samarbetet mellan Malmö och Köpenhamn från Översiktsplan för Malmö 2012, samrådsunderlag/planstrategi.

STRATEGIER FÖR DET FLERKÄRNIGA SKÅNE

SATSA PÅ SKÅNES TILLVÄXTMOTORER OCH REGIONALA KÄRNOR OCH UTVECKLA DEN FLERKÄRNIGA ORTSTRUKTUREN

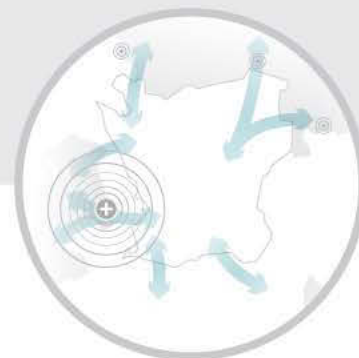
STÄRKA TILLGÄNGLIGHETEN OCH BINDA SAMMAN SKÅNE

VÄXA EFFEKTIVT MED EN BALANSERAD OCH HÅLLBAR MARKANVÄNDNING

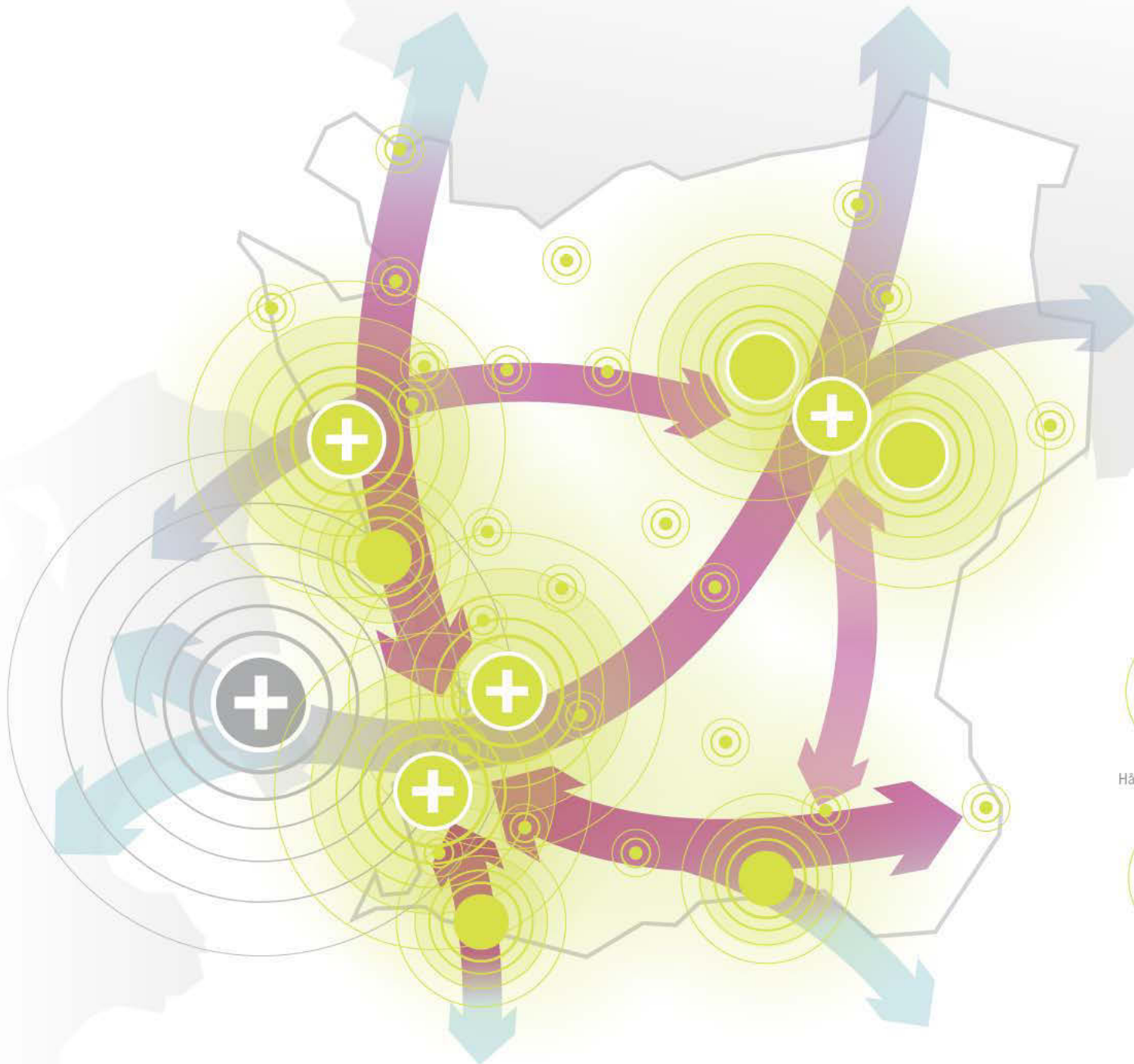

SKAPA SOCIALT HÅLLBARA, ATTRAKTIVA ORTER OCH MILJÖER SOM ERBJUDER HÖG LIVSKVALITET

STÄRKA SKÅNES RELATION INOM ÖRESUNDSREGIONEN, SÖDRA SVERIGE OCH SÖDRA ÖSTERSJÖN

Hållbar markanvändning

Hög livskvalitet

Foto:

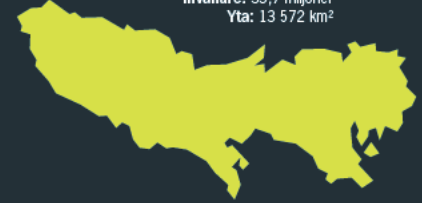
Sid 21: Strukturbild för Skåne **Sid 22-23:** Thomas Althin **Sid 29:** skane.com © Lasse Davidsson & iStockphoto **Sid 30-31:** Thomas Althin **Sid 37:** Stockphotomedia.com & iStockphoto **Sid 38-39:** Thomas Althin **Sid 45:** iStockphoto & skane.com © Lasse Davidsson **Sid 46-47:** Thomas Althin **Sid 53:** skane.com © Lasse Davidsson & iStockphoto **Sid 54-55:** Thomas Althin

TORONTO
Invånare: 5,6 miljoner
Yta: 5 906 km²

SKÅNE
Invånare: 1,2 miljoner
Yta: 10 939 km²

TOKYO
Invånare: 35,7 miljoner
Yta: 13 572 km²

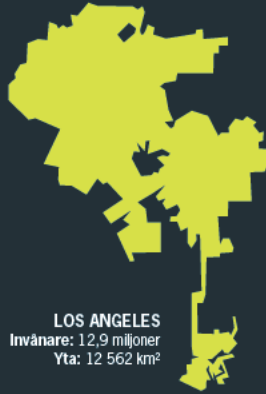
NEW YORK
Invånare: 19 miljoner
Yta: 17 405 km²

BEIJING
Invånare: 19,6 miljoner
Yta: 16 801 km²

LOS ANGELES
Invånare: 12,9 miljoner
Yta: 12 562 km²

LAGOS
Invånare: 9 miljoner
Yta: 3 475 km²

DUBAI
Invånare: 1,6 miljoner
Yta: 3 900 km²

RIO DE JANEIRO
Invånare: 11,7 miljoner
Yta: 4 658 km²

SINGAPORE
Invånare: 4,8 miljoner
Yta: 701 km²

JOHANNESBURG
Invånare: 3,9 miljoner
Yta: 1 645 km²

SYDNEY
Invånare: 4,5 miljoner
Yta: 12 145 km²

BUENOS AIRES
Invånare: 12,8 miljoner
Yta: 3 830 km²

MUMBAI
Invånare: 19,3 miljoner
Yta: 4 465 km²

